

Riikka Ottelin

ASSIMILAATIOILLA AUSTRALIALAISEKSI

- Diskurssianalyysi erään kansallisuuden laitamilta

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

Kansainvälinen politiikka

Pro gradu -tutkielma

Lokakuu 2005

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

OTTELIN, RIIKKA: Assimilaatiolla australialaiseksi – Diskurssianalyysi erään kansallisuuden laitamilta

Pro gradu -tutkielma, 69 s.

Kansainvälinen politiikka

Lokakuu 2005

Pro gradu -tutkielmassani ryhdyin selvittämään, mitä piilee australialaisen kansallisidentiteetin takana. Australialaisuus kansallisuutenahan on varsin heterogeeninen kokonaisuus. Sen historiaa niin kuin nykypäivääkin määrittää vahvasti yhä jatkuva, ympäri maailmaa lähtöisin oleva maahanmuutto, joka on muokannut australialaista yhteiskuntaa koko ajan monikulttuurisempaan suuntaan. Tätä pakkaa sotkevat omalta osaltaan useat alkuperäiskansat. Mikä siis on lopulta aitoa, oikeaa australialaisuutta? Teoreettinen pohja tarjosi identiteettikäsitystä, joka nojautuu toiseuteen ja tämä ajatus elikin jatkuvasti tutkielman taustalla. Kaikki eivät australialaisia ole, luki passissa mitä hyvänsä. Niin sanottu aito australialaisuus näyttääkin syntyneen kulttuurisen tarinan muodossa, ja tuo tarina palaa muistelemaan vielä tänäkin päivänä 1800-luvun uudisraivaajien välistä tasa-arvoa ja veljeyttä karun luonnon armoilla.

Koska halusin kuitenkin tutkia nimenomaan nykypäivää, tarvitsin metodin, jolla analysoida puheita. Menetelmälliseksi kehykseksi tuli diskurssianalyysi sillä aineisto vaihtui tutkielman edetessä muutamaaan otteeseen. Lopulta päädyin analysoimaan Australian siirtolais-, monikulttuurisuus- ja alkuperäiskansojen asiainministeriön vastuuministerien puheita ja muita tiedonantoja kustakin edellä mainitusta alueesta. Analyysin edetessä kuva ministeriöstä eräänlaisena kansallisidentiteettiä luovana laitoksena vahvistui, vaikka itse tutkimustulokset eli havaitut diskurssit sanoivatkin loppujen lopuksi hyvin vähän mitään itse australialaisuudesta. Sen sijaan viitteitä siihen, mitä se ei ainakaan ole, oli havaittavissa enemmän. Australian alkuperäisasukkaat eli aboriginaalit vaikuttaisivat ehkä hieman yllättäen olevan australialaisuuden ongelmista suurin. Toisaalta heille kyllä raotetaan australialaisuuden ovea, mutta ehdot ovat jyrkät: aboriginaalien perinteinen liikkuva elämäntapa on jätettävä ja edessä on muutto kaupunkiin omaksumaan Australian valtaväestön tavat. Paljon puhuttu monikulttuurisuus puolestaan kolisi tyhjyyttään. Vaikka sitä mainostetaankin Australian vetonaulana ja jopa kansallisidentiteettinä, tietoiskuissa korostuu kulttuurien kirjon hallinnan tarve ja moskeijoissa asennellaan jo kuuntelulaitteita muslimiterroristien varalta. Sen sijaan se, mistä koko tutkielman idea sai alkunsa, eli maahanmuuttajuus ei lopulta ollutkaan vaaroista pahin. Tämä johtunee siitä, että myös niin sanotut aidot australialaiset ovat juuriltaan maahanmuuttajia. Kaiken kaikkiaan australialaisuus näyttäytyi yhdenlaisena dominoivana kansallisuus- ja kulttuuritarinana, joka nousee esiin jopa lastenkirjoissa. Sen laitamilla marginaaliset ryhmät kuten aboriginaalit ja tietyt maahanmuuttajat kyllä kertovat omia tarinoitaan. Eri asia on, kuullaanko tai kuunnellaanko niitä. Mikäli harkitsisin jatkoa tutkielmalleni, keskittyisin melko varmasti näihin.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto.....	1
2.	Teoriapohja.....	7
2.1.	Kriittinen/marginaalinen politiikantutkimus.....	8
2.1.1.	Kritiikki ja vastaus siihen.....	9
2.2.	Kansainvälisen politiikan luennat: rakenne vs. historia.....	11
2.3.	Valtio identiteettiä turvaavana laitoksena.....	13
3.	Identiteetti ja toiseus.....	16
3.1.	Maahanmuuttajat, aboriginaalit ja kansan narratiivi.....	18
3.2.	Australialaisuus narratiivina.....	21
3.3.	Kummallinen Canberra ja muita australialaisuuden representaatioita.....	24
4.	Metodi.....	28
4.1.	Kielellinen käänne ja kv. politiikan kolmas debatti.....	29
4.1.1.	Diskurssit ja diskursiivisuus.....	31
4.1.2.	Intertekstuaalisuus.....	34
4.2.	Diskurssit ja valta.....	35
4.2.1.	Hegemoniset diskurssit.....	38
4.3.	Diskurssien poliittisuus ja diskurssianalyysi politiikantutkimuksen metodina.....	39
4.4.	Diskurssianalyysi käytännössä.....	40
5.	Analyysi.....	42
5.1.	Muukalaisministeriö?.....	43
5.2.	Reilu aussie ja rikastuttava maahanmuuttaja.....	45
5.3.	Monikulttuurisuuden hallinta.....	50
5.4.	Ulkopuolinen aboriginaali.....	53
6.	Johtopäätökset: moni- vai monokulttuurisuus identiteetin perustana?..	61
7.	Lähdeluettelo.....	65

1. JOHDANTO

Pro gradu -tutkielmani tarkoituksena on perehtyä kansallisidentiteetin, maahanmuuton ja alkuperäiskansalaisuuden käsitteisiin sekä näiden ilmenemiseen ja yhteenkietoutumiseen yksittäisen valtion, tässä tapauksessa Australian kohdalla. Suuntaa-antavana tutkimuskysymyksenä toimii se, mitä Australian tämänhetkinen maahanmuutto- ja alkuperäiskansoja koskeva politiikka kertoo sen kansallisidentiteetistä. Kolikon toinen puoli lienee se, evätäänkö mahdollisuus australialaisuuteen ja mikäli näin on, keneltä.

Australia territoriaalisena valtiona on helppo tunnistaa. Se on Kaakkois-Aasiassa sijaitseva valtava erillinen maa-alue, samalla sekä valtio että manner, jota ympäröivät Intian valtameri lännessä, Tyyni valtameri idässä ja Etelämeri etelässä. Lukuun ottamatta Tasmaniaa, muutamaa pikkusaarta, sekä osia Etelämantereesta, joista jälkimmäisiä harvemmin Australiaksi mielletäänkään, se on siis alueellisesti kansallisvaltioksi harvinaisen selkeä tapaus. Sillä on mittavan territorionsa lisäksi myös muut modernin kansallisvaltion viralliset tunnusmerkit: hallitus, armeija ja suvereniteetti. Ainoastaan valtionpäämiehestä tai – naisesta ajoittain käydyt keskustelut ja kiistelyt paljastavat Australian valtiomuodon erikoisuuden. Hallintomuodoltaan Australia, vanha siirtomaa, on yhä perustuslaillinen monarkia. Siltä kuitenkin puuttuu oma monarkki ja tätä virkaa hoitaa edelleen vanhan emämaan Iso-Britannian kulloinenkin hallitsija, jonka edunvalvojaksi paikan päälle nimitetään kenraalikuvernööri.

Territorion sijaan Australiaa kansakuntana onkin jo selvästi vaikeampi määritellä. Australian maahanmuuttoviraston mukaan maata asuttaa noin 20 miljoonaa australialaista, joista kuitenkin lähestulkoon neljäsosa on syntynyt jossain muualla kuin Australiassa. (Population Projections [www-dokumentti].) Lopuistakin valtaosan juuret ovat jossain muualla kuin Australian mantereella, lähinnä Euroopassa ja siellä Iso-Britanniassa sekä Irlannissa. Nykypäivän Australian, kuten esimerkiksi myös Uuden Seelannin, Yhdysvaltojen sekä Kanadan populaatio perustuukin pääosin Euroopasta lähtöisin olevaan maahanmuuttajuuteen, joka alkoi jo 1700-luvun lopulla James Cookin retkikunnan niin sanotusti löydettyä mantereen. Tuo siirtolaisuus jatkuu yhä, joskin tulijoiden määrä muiltakin mantereilta, lähinnä ympäröivästä

Aasiasta on ollut kasvussa aina 1970-luvulta lähtien. Kun tähän valmiiksi kirjataan joukkoon lisätään vielä Australian alkuperäisasukkaat aboriginaalit, joita jälkeläisineen lasketaan yhä olevan noin kaksi prosenttia koko populaatiosta, on varsinainen kansallisidentiteetikriisi valmis. Yhtenä kiinnostukseni kohteena onkin se, miten ja millä perustein näin sekalainen seurakunta voidaan ryhmitellä yhden kansallisuusnimikkeen alle.

Harvukseen asutun Australian väkiluvun odotetaan edelleen kasvavan. Siirtolaisviraston tiedotteen mukaan Australian asukasmäärän ennustetaan kasvavan nykyisestä paristakymmenestä miljoonasta noin 25–27 miljoonaan asukkaaseen vuoteen 2050 mennessä. (Population Projections [www-dokumentti].) Tämä merkitsee parhaassa tapauksessa lähestulkoon 25 prosentin lisäystä valtion väkilukuun seuraavan 45 vuoden kuluessa, mikä ei ole aivan vähän. Koska syntyvyys on kuitenkin Australiassa seurannut muiden kehittyneiden teollisuusvaltioiden esimerkkiä pudoten alle määrän, joka takaisi edes väestön uusiutumisen, on väestönkasvu tulevaisuudessa turvattava siis vanhalla tutulla konstilla, siirtolaisuudella, tarkemmin sanottuna maahanmuuttajuudella. (Smith, Cox & Burchill 1996: 24.) Jatkossa pyrin käyttämään sanaa maahanmuuttaja. Mikäli sana siirtolainen esiintyy tekstissä, sillä tarkoitetaan yhtä lailla maahanmuuttajaa.

Siirtolaistaustastaan huolimatta nykypäivän maahanmuutto Australiaan on kuitenkin äärimmäisen kontrolloitua ja jopa rajoitettua, ja Australian kansalaisuuden saaminen vaikuttaisi olevan kaikkea muuta kuin helppoa. Rotuun perustunut syrjintä maahanmuuttopolitiikassa pahamaineisen White Australia Policy:n puitteissa päättyi kuitenkin tietävästi jo 1970-luvulla, joten nykypäivän syrjittyjen ei ainakaan pitäisi enää kärsiä suoranaisestä virallisesta rodullisesta syrjinnästä. Nykyään paljon painotettu ja jopa mainostettu monikulttuurinen australialainen yhteiskunta vaikuttaisi takaavan myös sen, etteivät myöskään kulttuurilliset seikat olisi enää esteenä maahanmuutolle.

Itse asiassa australialaista identiteettiä voi tuskin tutkia törmäämättä monikulttuurisuuden käsitteeseen. Bob Birrell väittää jopa, että pelkkä yritys määritellä yksioikoisesti australialaista kansallisidentiteettiä on tuhoon tuomittu, koska valtion sisäinen kulttuurien kirjo on niin valtava, että yksimielisyyteen

kansallisen identiteetin ominaisuuksista tuskin koskaan päästäisiin. (Birrell 2001: 815.) Tämä onkin varmasti totta, mutta Australian tapauksessa herää helposti kysymys juuri dominoivan kansallisen identiteetin mahdollisuudesta. On näet ehkä vaikea ensi kuulemalta uskoa monikulttuurisen kansallisen identiteetin toimivuuteen ainakaan käytännössä. Toinen useasti kuultu vastaus kysymykseen australialaisesta kansallisidentiteetistä on se, ettei heillä tällaista identiteettiä varsinaisesti olekaan. Tämäkään vaihtoehto ei kuulosta järin uskottavalta. Jo pelkästään australialaisten menestys kansainvälisissä urheilukisoissa ja sitä seurannut lipunheiluttelijoiden määrä katsomoissa viittaa siihen, että ainakin tietyissä positiivisissa yhteyksissä omasta kansallisuudesta ollaan hyvinkin ylpeitä ja tämä tuodaan myös ilmi.

Nationalismi eli kansallisuusaate on yleensä ymmärrettävissä juuri sisään- ja ulossulkemisen doktriiniksi. Kaikki eivät voi australialaisia olla vaikka haluaisivatkin. Jos, kuten Australian tapauksessa kaikki kulttuurit näyttäisivät periaatteessa olevan tervetulleita¹, mitä ovat silloin nuo kriteerit, joilla toisten sallitaan tulla ja toisilta tämä mahdollisuus evätään? Oletetaanko tulijoiden yhä edelleen olevan tietyn värisiä vai riittääkö nykyisin ehkä vakavaraisuus vakuutukseksi potentiaalisesta kunnan kansalaisesta?

On huomattava, että mikäli valtion siirtolaisministeriö näyttää tulokkaalle vihreää valoa myös Australian kansalaisuus mahdollistuu. Toisin kuin kansallista puritanismia yhä edelleen harjoittavissa valtioissa, haluttuja maahanmuuttajia näet rohkaistaan hallituksen puolesta ottamaan Australian kansalaisuus. (Pilger 1992: 131.) Sen sijaan se seula, jonka läpi maahanmuuttajien ja näin ollen potentiaalisten australialaisten on tultava, on muuttunut hyvinkin valikoivaksi. Tulijat pisteytetään nykyisin muun muassa koulutuksen, taitojen ja iän mukaan eikä aivan vähin eväin maahan tai ainakaan australialaiseksi olekaan asiaa. Kokonaan toinen asia ovatkin sitten niin sanottua humanitaarista väylää saapuvat, eli lähinnä pakolaiset ja lailliset turvapaikanhakijat, jotka muodostavat oman väylänsä ja joita kohdellaan eri tavalla kuin virallisen siirtolaisohjelman kautta saapuvia.

---

¹ Australiassa voidaan laskea olevan edustajia lähestulkoon kaikista muista olemassaolevista maailman valtioista.

Australiankin harjoittama tiukka valtiokontrolli siirtolaispolitiikassa on itse asiassa säilynyt ja jopa kasvanut, vaikka yleensä ottaen kansallisvaltiot siirtyvät jatkuvasti pois päin suunnitelmayhteiskunnista kohti vapaata markkinataloutta ja sitä mukaa ihmisten henkilökohtaista aloitteellisuutta ja vastuuta. Siirtolaispolitiikka on siis yksi harvoista politiikan alueista, joilla taloudellinen rationalismi merkitsee samalla suunnitelmallisuutta ja organisointia. (Jupp 2002: 6.) Tällainen valtiokontrolli saattaisi olla merkki perinteisen valtiojärjestelmän pysyvyydestä ja vetoamisesta perinteistä kansallisidentiteettiä ylläpitäviin diskursseihin niinkin oudon kansallisvaltion kuin Australia kohdalla.

Tähän viittaisi tietysti jo oman ministeriön omistaminen maahanmuutolle, jonka kontrollointi on eittämättä Australian DIMIA:n (Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs) pääasiallinen tehtävä. Harvalla valtiollahan ensinnäkään on erillistä siirtolaisministeriötä; yleensä maahanmuutosta ja kansallisuusasioista vastaavat muiden ministeriöiden erillisosastot. Sen sijaan DIMIA:lla on parhaillaan palkkalistallaan lähestulkoon 5000 (4826) työntekijää ja sen henkilöstömäärä on ainakin viime vuosina ollut kasvamaan päin. (DIMIA Annual Report 2003–2004: 248.)

Kun DIMIA:n kokoa verrataan esimerkiksi Suomen vastaavaan instituutioon, eli sisäministeriön alaiseen, pääasiassa maahanmuuttoa ja kansalaisuutta koskevista asioista vastaavaan Ulkomaalaisvirastoon, ero on selkeä. Ulkomaalaisvirastossa työskentelee tällä hetkellä 200 henkilöä. Toisaalta on huomattava, että maahanmuuttopolitiikan suhteen Suomi ja Australia tuskin voisivat olla kauempana toisistaan. Suomessa ollaan vasta viime vuosina, suurten ikäluokkien lähestyessä eläkeikää herätty keskustelemaan siitä, olisiko laajamittaisella maahanmuuttajuudella mahdollisesti joitain hyviäkin puolia. Australialla sen sijaan on ollut selkeä maahanmuuttopolitiikka käytännöllisesti katsoen perustamisestaan lähtien. Tästä huolimatta mikäli ministeriöiden tapauksessa koolla on väliä, selväksi käy, että DIMIA on yksi Australian tärkeimmistä hallintovirastoista. Työ siltä tuskin tulee ainakaan lähitulevaisuudessa loppumaan.

Mielenkiintoista DIMIA:ssa on suuren kokonsa lisäksi myös se, että maahanmuutto- ja kansalaisuusasioiden ohella sen alaisuudessa on myös Australian

alkuperäiskansojen politiikka. Tai pikemminkin voitaisiin puhua alkuperäiskansoja eli aboriginaaleja koskevasta politiikasta. Heillä itsellään ei nimittäin ole yhtään edustajaa Australian päättävissä tai lakiasäätävissä elimissä. Esimerkiksi Brysonin mukaan itse asiassa vain kaksi aboriginaalia on aikojen saatossa työskennellyt parlamentissa, eikä kumpikaan heistä päättävässä virassa. (2001: 354.) Australian hallituksen yllättäen purettua aboriginaaleista ja Torresinsalmen saarelaisista kootun komission² vuonna 2004 myös heidän ensisijainen neuvoa-antava poliittinen elimensä hävisi.

Aboriginaalit herättävät Australiassa varsin ristiriitaisia tunteita. Toisaalta kyse on nimenomaan ensimmäisistä australialaisista, jotka asuttivat mannerta jo kymmeniä tuhansia vuosia ennen ensimmäisten eurooppalaisten saapumista. Siis kauan ennen kuin itse Australia edes syntyi tai keksittiin. Tältä pohjalta heidän australialaisuuttaan tai kansalaisuuttaan on melko vaikea kiistää. Toisaalta aboriginaalien kohtalo on ollut yhtä surullinen kuin monien muidenkin alkuperäiskansojen. Ensimmäisten siirtolaisten mukanaan tuomat vieraat taudit kuten flunssa ja vesirokko tekivät 1700-luvulla tuhojaan vähentäen aboriginaalien pienen kokonaismäärän murto-osaan alkuperäisestä. Lisäksi tällöin eurooppalaiset suhtautuivat useimmiten heihin kuten muihinkin paikallisiin luonnonilmiöihin, eli ampumalla ensin ja katsomalla vasta sitten. Osaksi virallista väestönlaskentaa aboriginaalit otettiin niinkin myöhään kuin 1960-luvulla. Tätä ennen heidät laskettiin osaksi eläimistöä. Erinäisten myöhempien assimilaatioyritysten jälkeen onkin varsinainen ihme, että aboriginaaleja on edelleen ylipäänsä olemassa. Kaiken tämän rinnalla kansallisidentiteetikysymys lienee heille itselleen toisarvoinen asia.

Tämän työn kannalta kiinnostavaa on kuitenkin se, mikä lopulta on aboriginaalien osuus nykypäivän australialaisuudessa vai onko heillä siinä osaa ylipääntään. Siksi osa analyysistä muodostuukin DIMIA:n vastuuministerin nimenomaan alkuperäiskansoja koskevista puheista.

Seuraavassa osiossa pyrin teorian avulla osoittamaan, miten itse australialaisuutta tai australialaista kansallisidentiteettiä on ehkä luotu ja luodaan yhä edelleen. Vaikka valtioilta yleensä puuttuukin erillinen identiteettiministeriö, useiden eri ministeriöiden

---

² ATSIC, eli Aboriginal and Torres Strait Islander Commission

voidaan katsoa harjoittavan identiteettipolitiikkaa siinä missä muutakin politiikkaa. Se on lisäksi tietöisten, päämäärähakuisten toimintojen tulosta. Tämä saattaa välillä unohtua, sillä identiteettipolitiikan teko on usein saatu näyttämään hyvin luonnolliselta ja huomaamattomalta, jolloin sen haastaminen tai kyseenalaistaminen tuntuu vaikealta tai jopa lähestulkoon mahdottomalta. Australia on ehkä siinä mielessä helpompi identiteettipolitiikan tutkimuskohde kuin vaikkapa Suomi, että se on uudehko yhteis- ja kansakunta, jonka maahanmuuton historiaa on dokumentoitu runsaasti. Toisaalta tutkimuksen tekee hankalaksi se, että australialainen kansakunta on niin äärimmäisen monipuolinen ja –mutkainen käsite että sen yksioikoinen määrittely on vaikeaa. Lisäksi se, niin kuin politiikka yleensäkin on jatkuvassa ja nopeassa muutoksen tilassa.

Identiteetin muodostuksen ja muokkauksen määrittelyssä ja tutkimisessä koin mielekkääksi käyttää apuna kansainvälisen politiikan poststrukturalistisen suuntauksen teoretisoineja, jotka liittyvät kyllä varsin läheisesti muihinkin yhteiskuntatieteellisiin post-teorioihin. Identiteettipolitiikan kuulee usein olevan niin sanotusti menneen talven lumia ainakin kansainvälisessä politiikassa, koska monet ovat viime aikoina kiinnittäneet tutkimuksessaan huomionsa tähän politiikan muotoon. Mielestäni tällaista näkemystä on kuitenkin vaikea perustella pelkällä tutkimuksen määrällä, koska kuten jo edellä totesin, tilanne muuttuu jatkuvasti ja näin ollen uudelle tutkimukselle ja näkökulmille voidaan katsoa olevan jatkuvaa tilausta. Hahmotellessani omaa tutkimuskysymystäni ja identiteetikäsitystä vaikutti luontevalta käyttää juuri poststrukturalisteja ja erityisesti David Campbellin ajatukset soveltuivat nähdäkseni hyvin tähän pro gradu-työhön.

Campbellin teos *Writing Security* käsittelee Yhdysvaltain ulkopolitiikkaa, jota hän käsittelee yhtenä rajoja vetävänä ja samalla identiteettiä luovana laitoksena. Tässä tapauksessa tutkielman kohteena on kuitenkin ennemminkin sellainen rajapolitiikka, jonka tehtävänä on sekä sulkea ulos että laskea sisään. Näin ollen halutut maahanmuuttajat muodostavat ja muokkaavat uutta australialaisuutta, mutta yhtä lailla ne, jotka suljetaan ulos rakentavat osaltaan sitä toiseutta, jota vasten australialaisuus piiryy. Lisäksi huomio kiinnittyy aboriginaaleihin ensimmäisinä, mutta kuitenkin pitkälti marginalisoituina australialaisina. Campbellin opus *National Deconstruction* puolestaan keskittyy Bosnian sotaan ja erityisesti länsimaisen median

siitä luomaan kuvaan, jota hän itse on pyrkinyt tutkimaan muun muassa dekonstruktion avulla. Australia ja Bosnia ovat molemmat niin sanottuja monikulttuurisia yhteiskuntia tai kansoja, joten yhtymäkohtia tähän tutkielmaan oli havaittavissa. Onhan monikulttuurisuus lopulta myös yksi analyysin kohde. Omalle työlleni tärkeän identiteetin määrittelyn erilaisuuden kautta olen lainannut Campbellilta.

David Campbellin rinnalla teoriaosiota hahmotellessani olen käyttänyt Richard K. Ashley'n artikkeleita ja muita, lähinnä nimenomaan Australian maahanmuuttopolitiikkaa jollain tavoin käsitteleviä artikkeleita ja kirjoja, joita olen parhaani mukaan pyrkinyt linkittämään laaja-alaiseen kansainvälisen politiikan teoriaan. Kansan narrativisoinnin osiossa suurena apuna oli Michael J. Shapiro'n artikkeli *Narrativizing the nation, unwelcoming the stranger*, joka keskittyy nimenomaisesti ristiriitaan maahanmuuttajuuden ja kansan idean välillä. Ghassan Hagen ja Graeme Turnerin analyysit kansan narratiiveista olivat puolestaan hyödyllisiä muun muassa siksi, että ne keskittyivät nimenomaan australialaisuuden narratiiveihin.

Teorian valinta vaihtoehtojen suoranaisestä suosta onkin varmasti ollut yksi tutkielman vaikeimpia osioita. Tieteenalan suhteellisesta nuoruudesta huolimatta kansainvälistä politiikkaa on teorisoitu laajalti ja monelta eri kantilta, eikä juuri omaan tutkimukseen tai tässä tapauksessa tutkielmaan soveltuvan ja yhteensopivan teorian löytäminen ole aina aivan helppoa. Menetelmällinen puoli oli huomattavasti helpompi hahmotella, joskaan se ei varmasti liity itse aineiston analyysiin siinä määrin kuin teoriaosio. Diskurssianalyysia metodina seuraa loogisesti oma analyysi, jossa pyrkimys on huomioida ennen kaikkea sitä, miten ja mihin sävyyn DIMIA:n ministerit ovat vastuualueistaan eli maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta sekä alkuperäiskansoista puhuneet. Analysoitavana on kuusi varsinaista puhetta ja lisäksi erinäisiä otteita monikulttuurisuudesta puheiden puuttuessa. Tämän jälkeen johtopäätökset pyrkivät parhaansa mukaan vastaamaan tutkimuskysymykseen.

2. TEORIAPOHJA

Kansallisidentiteetin kannalta Australia muodostaa erityisen mielenkiintoisen tutkimuskohteen juuri johdannossa mainittujen ominaisuuksiensa ansiosta. Se on kansakuntana ajallisesti varsin uusi, edelleen voimakkaasti kasvava sekä koostumukseltaan äärimmäisen heterogeeninen joukko ihmisiä. Näin ollen juuri australialaisen kansallisidentiteetin teennäisyys ja sen aktiivinen tekeminen on varsin helposti nähtävissä. Kansalaisuus ja identiteetti on perinteisesti kansainvälisen politiikan tutkimuksessa mielletty vankoiksi ja pysyviksi käsitteiksi, jotka teoria on joko jättänyt huomiotta tai joiden varaan se on perustanut tutkimustaan. Sen sijaan viime aikoina enemmän jalansijaa saaneet politiikan teoriat – kuten esimerkiksi poststrukturalismi, useat feministiset teoriat sekä sosiaalikonstruktivismi pääpiirteittäin – ovat alkaneet aktiivisesti kyseenalaistamaan tätä pysyvyyttä. Eräänlaisena lähtökohtana työlle onkin käsitys identiteetin pohjimmaisesta ristiriitaisuudesta, muuttuvuudesta ja kompleksisuudesta ja toisaalta sen näennäisestä varmuudesta ja helppoudesta.

2.1. Kriittinen/marginaalinen politiikantutkimus

Heikki Patomäki kokoaa kirjassaan *Maailmamme rajat* yhteen niin sanottujen kriittisten teorioiden yhteisiä piirteitä. Hän siteeraa Robert Coxia, jonka mukaan näiden teorioiden keskeinen elementti on tämänhetkisen järjestyksen historiallisen synnyn ja kehityksen tutkiminen sen sijaan, että otettaisiin jo olemassa olevat instituutiot ja yhteiskunnalliset suhteet annettuina. (Patomäki 1992: 3.) Kansainvälisen politiikan teorioilla kun on ollut taipumus hahmotella tulevaisuutta nykyhetkestä käsin, unohtaen samalla kuitenkin kyseenalaistaa sitä tiettyä, yleisesti hyväksyttyä tarinaa siitä, miten tuohon nykyhetkeen oikein päädyttiin. (Campbell 1992: 17.)

Patomäen mukaan useimmat kriittisten teorioiden muodot ovat kiinnostuneita vallasta ja hallinnan rakenteista sekä näiden kytköksistä uskomusjärjestelmiin, ideologioihin ja diskursseihin. Juuri ideologia- ja diskurssikritiikki tekee siis kriittisistä teorioista sananmukaisesti kriittisiä. Apuna ideologikritiikissä käytetään Patomäen mukaan historismia. Historimin ideana on sellainen näkökulma, että kaikilla yhteiskunnallisilla ilmiöillä on historiallinen alkuperänsä ja kehityskaarensa, joiden

selvittämistä kutsutaan genealogiaksi. Yleisesti kuitenkin ajatellaan, että ideologiat eivät ole selvillä omasta alkuperästään, minkä vuoksi ne rajoittavat yhteiskunnallisten mahdollisuuksien horisonttia ja legitimoivat näin ollen usein vain yhtä vallan tai dominaation muotoa. Tämän vuoksi ideologioiden ja diskurssien tutkiminen, paljastaminen ja kritisointi on perusteltua ja sen voidaan katsoa olevan jopa teorian ensisijainen tehtävä. (Patomäki 1992: 4-6.)

Kansainvälisen politiikan kriittiset teoriat eivät myöskään tiukasti erotu tutkimistaan ilmiöistä. David Campbellin mukaan tämä näkökohta erottaa kriittiset tai tulkitsevat teoriat kuvailevista tai selittävästä. Hänen mukaansa jälkimmäiset ratkaisevat ongelman teorian ja käytännön suhteesta eristämällä teorian tiukasti tutkittavan maailman ulkopuolelle, jota ne pyrkivät näin ollen näennäisen puolueettomasti tarkkailemaan ja arvioimaan. Tulkitseva ote puolestaan mieltää teorian erottamattomaksi osaksi käytäntöä. Kansainvälisen politiikan teoria on siis heidän mukaansa yhtä lailla osa niitä kulttuurisia käytäntöjä, joilla riippuvaisuutta ja ristiriitaisuutta pyritään kontrolloimaan. Tällä huomiolla kriittisen koulukunnan edustajat myöntävät myös oman osallisuutensa tutkimusten kohteena olevien ilmiöiden muokkaamiseen ja uusintamiseen. (Campbell 1992: 19.) Näin ollen kaikki tutkimus, opinnäytteet mukaan lukien luo jatkuvasti uutta, mutta samalla mahdollisesti myös tukee vanhaa, tuttua ja näin ollen näennäisen turvallista.

2.1.1. Kritiikki ja vastaus siihen

Arvatenkin kriittiset teoriat ja teoreetikot ovat saaneet kritiikkiä myös omalle osalleen monelta suunnalta. Kritiikin määrä on antanut aihetta väitteelle, että kyseistä, sinänsä hyvin hajanaista koulukuntaa tai ennemminkin tutkijoiden joukkoa vastaan on hyökätty useammin kuin sen edustajia on pysähdytty lukemaan. Heitä on syytetty muun muassa selkeän ja koherentin tutkimusotteen tai -ohjelman puutteesta sekä varoiteltu harhaanjohtavista relativismin poluista. (Ashley & Walker 1990: 266.) Lisäksi tutkimuksen tuloksia ja niiden käytännön hyödyllisyyttä ja käyttöarvoa on kyseenalaistettu.

Kriittisten teorioiden – tai ainakaan postmodernistien ja –strukturalistien – tarkoituksena ei kuitenkaan olekaan varsinaisen virallisen kansainvälisen politiikan koulukunnan muodostaminen esimerkiksi realistien tai konstruktivistien tapaan. Päinvastoin, he vaikuttavat varsin tyytyväisiltä osaansa tarkastella ja tutkia sosiaalisten ilmiöiden muodostumista, vallan ja diskurssien esiintymistä ja toisaalta taas hiljaisuuden alueiden ja epäjatkuvuuden paikantamista itsekään kuin marginaalista käsin. Onhan usein niin, että marginalisoiduilta on viety toimijuuden tai jopa äänen mahdollisuus. George ja Campbell vakuuttavat jopa, että vaikka poststrukturalismi onkin pohjimmiltaan hyvin poliittinen lähestymistapa, se kuitenkin vastustaa jonkin tietyn puoluepolitiikan lajin etuoikeuttamista. Tällainen preferointi kun tukee ja ylläpitää universaalia vaatimusta yhdenmukaisesta teoriasta ja samalla Totuudesta isolla T:llä. Sen sijaan juuri ei-etuoikeuttamiseen pyrkiminen on heidän mukaansa sellaista toimintaa, jonka kautta saattaa avautua mahdollisuus sosiaaliseen emansipaatioon. (George & Campbell 1990: 281.)

Identiteetin tutkimukseen kriittiset teoriat ovat tuoneet oman mielenkiintoisen lisänsä. Valtaosa esimerkiksi kansaa ja valtiota koskevasta teoreettisesta kirjallisuudesta käsittelee kansallista identiteettiä valtion ja sen instituutioiden legitimoijana, mutta näitä kriittisemmät teoriat argumentoivat puolestaan käänteisesti valtion poliittisena instituutiona yleensä edeltävän kansaa, joka on puolestaan itsessään luonteeltaan alati muuttuva ja ristiriitainen käsite. Tässä mielessä nationalismi on valtion konstruoima ja ylläpitämä aate oman itsensä legitimoimiseksi. (Campbell 1992: 11.) Kansallisidentiteetti voidaan siis osoittaa kontekstiriippuvaiseksi, eli aika- ja paikkasidonnaiseksi siinä missä muutkin identiteettien muodot. Se on myös samanaikaisesti päällekkäinen yksilön useiden muiden identiteettien kanssa ja tapauksesta riippuen vahva tai heikko.

Campbellin mukaan konventionaalinen politiikantutkimus yrittää kuitenkin sulkea ulos teoriakentältä kaikki sellaiset politiikantutkimuksen tulkinnat, jotka pyrkivät paljastamaan identiteetin representationaalisen luonteen³, joka hänen mielestään tulisi asettaa historialliseen kontekstiinsa ja sitä myötä problematisoida. Tämä siksi, että koherentti identiteetti, jonka varaan tutkimus useimmiten perustetaan myös pysyisi sellaisena. (Campbell 1992: 143.) Genealoginen ote tutkimukseen sen sijaan

---

³ Identiteetin representationaalisuudesta enemmän erillisessä identiteettiosiossa.

nimenomaan vastustaa juuri sen kaltaisia metahistorisia rakennelmia kuin kansallinen identiteetti, koska ne aina vääjäämättä pyrkivät luomaan mielikuvaa järjestyksestä vähentäen samalla todellisuuden moninaisuutta ja ristiriitaisuutta. (Shapiro 1997: 22.)

2.2. Kansainvälisen politiikan luennat: rakenne vastaan historia

Richard K. Ashley ja R.B.J. Walker puhuvat yhteisessä johdatuksessaan kriittisiin teorioihin kulttuurisista käytännöistä, jotka toimivat kurittaakseen moninaisuutta ja luovat mielikuvia identiteeteistä ja merkityksistä asettamalla poissulkevia rajoja. Nämä rajat erottavat luonnollisen ja kesytetyn sattumanvaraisista tapahtumista, jotka itsen täytyy tunnistaa ongelmiksi tai vaaroiksi. Tunnistamisen jälkeen ongelmat joko suljetaan näiden rajojen ulkopuolelle tai vaihtoehtoisesti asetetaan sisäpuolella tiukan kontrollin alaiseksi. Tällainen vallan muoto on negatiivisen ja repressiivisen sijaan positiivista ja tuottavaa, koska sen käytännöt eivät niinkään kiellä subjektien itsenäisyyttä vaan ennemminkin asettavat tietämisen ja tekemisen tapoja ja jäykistävät ne niin, että niistä tulee luonnollisia ja tarpeellisia. Nuo vallan käytännöt, joita diskursseiksikin kutsutaan toimivat tuottaakseen muun muassa läsnäolon, identiteetin, territoriaalisuuden ja merkityksien alkuperän mielikuvia. Modernin tietämisen tapa on heidän mukaansa muodostaa yhtenäinen representaatio eli esitys, joka sulkee ulkopuolelleen kilpailevat tulkinnat ja kontrolloi tarkoituksia suvereenina subjektina, jonka sanat ovat ainoita oikeita totuuden lähteitä ja epäilyksen ulottumattomissa. Mikä tahansa tällainen suvereenin miehen (man) muoto ja sen puhumat totuudet ovat kuitenkin tunnistettavissa vain yhdeksi tulkinnaksi monien joukossa, mielivaltaisesti konstruoiduksi vallan käytännöksi, jonka tehtävänä on kesyttää ristiriitaisuudet, kontrolloida merkityksiä ja asettaa rajoituksia sille, mitä ihmiset voivat tehdä ja sanoa. (Ashley & Walker 1990: 261–262.)

Näin ollen voidaankin katsoa, että historian räikeimmät väkivallanteot ovat mahdollistuneet juuri niiden näennäisen luonnollisuuden vuoksi. Niihin syyllistyneethän näyttävät puolestaan vain toimineen asioiden luontaisesta järjestyksestä kumpuavien käskyjen mukaan, mikä puolestaan viime kädessä turvaa ennalta annettujen valtion, kansan tai kulttuurin olemassaolon. Siksi tämän ajattoman logiikan mahdollistavan vallankaappauksen (coup de force) tutkiminen muun muassa

dekonstruktion keinoin auttaa vastustamaan siihen nojaavaa väkivaltaa. (Campbell 1998: 183.)

Kansainvälisen politiikan kyseessä ollessa yksi teoreettinen ongelma ja tutkimuksen kohde voisi olla se, miten historia on representoitu niin, että perinteisesti kansainvälispoliittinen keskustelu keskittyy valtion ja kansainvälisen järjestelmän ympärille, jättäen samalla muita yhtä tärkeitä tai tärkeämpiä aiheita paitsioon.⁴ Niin sanottu tulkitseva tai kriittinen politiikan tutkimus selittävän sijaan kysyykin, miten tässä epäselvyyksien, riippuvuuksien ja ristiriitaisuuksien maailmassa kansainvälinen järjestelmä on konstruoitu juuri sellaiseksi, että suvereenit valtiot ovat olemassa anarkisessa maailmassa. Ja toisaalta miten ihmeessä tämä yhdenlainen konstruktio otetaan annettuna ja sitä pidetään normaalina, luonnollisena ja tarpeellisena. (Ashley 1988: 253.)

Tämä perinteinen realistinen maailmankuva tukeutuu vahvasti historialliseen kertomukseen, jonka mukaan yksi yhteiskunnan muoto ja sen mukainen identiteetti (kirkko) luovutti paikkansa toiselle (valtio) selkeässä historiallisessa käännekohtassa (Westfaalenin rauha). Kansainvälisen politiikan ja samalla tämän tutkielman aiheen, eli kansallidentiteetin uudelleenteoretisointi vaatii siis tämän narratiivin haastamista. Erityisesti kritiikin kohteeksi joutuu historiallisen tarinan teleologinen luonne, joka antaa ymmärtää, että yksittäisten suvereenien valtioiden synty oli jotenkin luonnollisen jatkumon lopputulos ja joidenkin mielestä näin ollen myös historian päätepiste. David Campbellin mukaan kyseessä ei useimmiten kuitenkaan ole muuta kuin yksi kertomus modernisaatiosta, jossa suvereenit valtiot ylittävät kaaoksen ja luovat sen tilalle järjestyksen. Kertomuksen avulla kansainvälisen politiikan teoriassa vallitseva valtiokeskeinen diskurssi mahdollistuu ja samalla rakenne painottuu historistisen tulkinnan kustannuksella. Vaihtoehtoiset historialliset kertomukset puolestaan tuovat esiin sen, että hyvinkin erilaisten valtiomuotojen ja -mallien synty oli siistin lineaarisen kehityskaaren sijaan monimutkainen, ristiriitainen ja välillä takapakkia ottanut prosessi, tai ennemminkin prosesseja. (Campbell 1992: 45–48.)

---

⁴ Ashley'n sanoin: ”miten ulkopoliittikan konventionaalinen ymmärtäminen on tehty mahdolliseksi sellaisen diskurssiekonomian kautta, joka antaa arvoa tietyn ongelmanasettelun representaatioille”.

2.3. Valtio identiteettiä turvaavana laitoksena

Se, mikä vaihtoehtoisia narratiiveja esittävien sosiologien mukaan oli yhteistä valtioille ja niitä edeltäneelle kirkolle vallan keskittyminä oli niiden rooli identiteetin turvaajana kaaoksen keskellä.⁵ Kristikunnan luhistumisen jälkeen identiteetin turvaamisen ongelmaksi nousikin se, miten käsitellä riippuvaisuutta ja erilaisuutta maailmassa ilman jumalaa. Valistus kun toi mukanaan rationaalisuuden, joka vei pohjan henkiseltä varmuuden tunteelta. Sen mukaan kaikki oli järkeistettävissä ja todistettavissa ja siis myös todistettava. Näin ollen identiteetin turvaaminen valtiossa vaatiikin omanlaisiaan vaaran diskursseja tarjotakseen uuden totuuden teologian siitä, keitä ja mitä me olemme korostamalla sitä, keitä tai mitä me emme ainakaan ole, ja mitä meidän siis tulee pelätä. Valtio legitimoii itsensä tarjoamalla turvaa kansalaisilleen, jotka muuten, sen itsensä mukaan altistuisivat kaikenlaisille uhkille ja vaaroille. (Campbell 1992: 48–56.)

Campbellia lainaten voidaan siis esittää tällainen vaihtoehtoinen luenta tai teoretisointi, jonka mukaan:

”While dependent upon specific historical contexts, we can say that for the state identity can be understood as the outcome of exclusionary practices in which resistant elements to a secure identity on the ’inside’ are linked through a discourse of ’danger’ with threats identified and located on the ’outside.’ The outcome of this is that boundaries are constructed, spaces demarcated, standards of legitimacy incorporated, interpretations of history privileged, and alternatives marginalized.” (Campbell 1992: 75.)

”Riippuen kulloinkin kyseessä olevista historiallisista asiayhteyksistä, valtioidentiteetti voidaan ymmärtää tulokseksi ulossulkevista käytännöistä. Nämä käytännöt aiheuttavat sen, että turvattua identiteettiä sisäpuolella vastustavat elementit yhdistetään erityisen vaaran diskurssin avulla ulkopuolelle määriteltyihin uhkiin. Tämän prosessin tuloksena rajat rakentuvat, tilat eriytyvät, laillisuuden normit tulevat voimaan, tietyt historiantulkinnat asettuvat toisten edelle ja samalla vaihtoehdot marginalisoituvat.” (Campbell 1992: 75. Käännös kirjoittajan.)

Tällainen vaihtoehtoinen representaatio antaakin ymmärtää valtion kehittyneen prosessina, joka tarjoaa uudenlaisen ratkaisun perinteiseen ongelmaan. Näin ollen valtio on saanut aikaan historiallisesti spesifin ratkaisun yleisempään ongelmaan, joka on identiteetin muodostus erilaisuuden kieltämisen kautta. Onnistuakseen tässä

---

⁵ “Situation whereby the sovereign state in a dangerous world came to occupy the position previously held by the divine omnipotence of the church.”

valtion tuli kehittää oma 'pelon evankeliumi', joka painotti ulkomaailman vaarallisuutta. Näin maallinen valtio uudelleenartikuloi kirkolle ominaiset vaaran diskurssit⁶, jolloin diskurssit anarkiasta, vaarasta ja luonnontilaan joutumisesta muodostivat uuden poliittisen järjestyksen kun valtio lupasi suojella alaisiaan näiltä. Pääasiallinen syy tai pyrkimys sulkea nämä vaarat pois valtiosta sen ulkopuoliselle alueelle oli Campbellin mukaan se, että huolimatta suvereenin valtion turvalliseksi ja järjestelmälliseksi identifioitunutta aluetta, juuri tämä sisäpuoli on itse asiassa aivan yhtä lailla epäselvyyden ja epämääräisyyden alue kuin tuo ulkopuolinen anarkia, josta se on rajanvedolla erotettu. (Campbell 1992: 68–71.) Onhan periaatteessa olemassa lukematon määrä tapoja, joilla järjestää yhteiskunta.

Tästä samaisesta asiastahan puhuu esimerkiksi Benedict Anderson mainitessaan kansan kuvitellun rajallisuuden ja yhteisöllisyyden huolimatta sen sisäisestä vaarallisuudesta ja eriarvoisuudesta. Anderson osoittaa kirjassaan *Imagined Communities*, miten nationalismi muodostui tai joissain tapauksissa muodostettiin historiallisesti. Andersonin uudelleenmäärittelyn mukaan "kansa" on kuviteltu poliittinen yhteisö. Se on kuviteltu, koska pienimmänkään mahdollisen kansakunnan yksittäiset jäsenet eivät elämänsä aikana tapaa suurinta osaa kanssakansalaisistaan, mutta silti mielikuva yhteisöllisyydestä sekä yhteenkuuluvuudesta juuri tämän tietyn ryhmän kanssa on olemassa. Kansa kuvitellaan rajalliseksi, koska jokaisella kansalla on rajansa, joiden toisella puolen sijaitsevat muut, vieraat kansat. Se kuvitellaan myös suvereeniksi, koska valistus ja Ranskan vallankumous tuhosivat aikoinaan kansallisvaltioita edeltäneen suvereenin yksikön, eli jumalallista alkuperää olleet dynastiat. Lopuksi Anderson toteaa kansan kuviteltavan yhteisöksi, koska huolimatta kansakunnan sisäpuolella vallitsevista mahdollisista epätasa-arvoisuuksista, se käsitetään siltikin syväksi, horisontaaliseksi yhteenkuuluvuuden tunteeksi. (Anderson 1991: 6-7.)⁷

---

⁶ "Where the fear of death disciplined lives via the promise of salvation."

⁷ Nationalismia on teoretisoitu pitkään ja laveasti ja yhä edelleen teoretisoijat ovat usein vahvasti eri mieltä toistensa kanssa. Kun esimerkiksi perennialistit katsovat erillisten kansojen olleen olemassa aina ja uskovat näiden jatkuvuuteen myös hamaan tulevaisuuteen, modernistit – joita heitäkin on useiden eri kantojen edustajia – puolestaan katsovat kansallisuusaatteen olevan nimenomaan moderni poliittinen ideologia, joka syystä tai toisesta ilmaantui 1700-luvun lopulla ja levisi vähitellen maailmanlaajuisesti, mutta joka tällaisena historiallisena ilmiönä saattaa myös lopulta antaa tilaa jollekin toiselle, vaihtoehtoiselle maailmaa järjestävälle idealle tai ideologialle. Andersonin tulkinta kansasta on siis vain yksi monista, mutta sinänsä hyvin houkutteleva, koska kansa tällaisena kuviteltuna yhteisönä on hyvin salliva ja sopii sen vuoksi määritelmänä lähes kansaan kuin kansaan. Tässä työssä painotus on kuitenkin nimenomaan kansan sisäisessä epätasa-arvoisuudessa, sen painotuksissa ja muutoksissa.

Nationalismin pitkäikäisyyttä verrattuna sen ideologiseen heiveröisyyteen on äkkiseltään vaikea ymmärtää. Anderson kuitenkin tarjoaa vakuuttavaa selitystä nationalismin viettelevyyteen. Hänen mukaansa sellaiset poliittiset ideologiat kuin liberalismi tai marxismi eivät ole järin kiinnostuneita kuolevaisuuden tai kuolemattomuuden kysymyksistä vaan tämä alue on ennemminkin jätetty uskontojen pohdittavaksi. Uskonnothan pyrkivät perinteisesti vastaamaan niin sanottuihin suuriin kysymyksiin ihmisen asemasta maailmankaikkeudessa, ihmisestä elävänä ja kuolevaisena olentona sekä elämän jatkuvuudesta kuoleman jälkeen. Nämä ovat kuitenkin asioita, jotka kiinnostavat ja joihin etsitään vastauksia edelleen. Anderson mainitseekin 1700-luvun ajanjaksona olleen läntisessä Euroopassa samanaikaisesti sekä nationalismin aamunkoitto että uskonnollisten ideologioiden auringonlasku. Valistuksen vuosisadan rationalistinen sekularismi toi tullessaan omanlaisensa modernin epävarmuuden, jota uskonnon ei enää sallittu parantaa. Tarvittiin siis sekularistinen vastine muodonmuutokselle kuolevaisuudesta jatkuvuuteen ja sattumanvaraisuudesta merkityksellisyyteen. Tyhjiötä ikään kuin paikkaamaan syntyikin ajatus kansasta, ihmisyyhteisöstä, jonka juurien katsotaan aina juontuvan jonnekin jäljittämättömään menneisyyteen, ja joka toisaalta ulottuu myös rajoittamattomaan tulevaisuuteen kun taas kansallisvaltion idea pysyy uutena ja historiaan sijoitettavana. Kansallisuusaatteen voidaankin ymmärtää liittyvän poliittisten ideologioiden sijaan ennemminkin sitä edeltäneisiin laajoihin kulttuurijärjestelmiin, kuten uskonnollisiin yhteisöihin sekä dynastioihin, joista käsin ja joita vasten se kehittyi. (Anderson 1991: 10–12.)

Näitä yhteiskunnallisen järjestämisen mahdollisuuksia rajoittavat lopulta vain käytännöt, jotka ovat usein poliittisia luonteeltaan. Nämä käytännöt keskittyvät tiettyihin uhkiin, jotka täytyy mielellään projisoida valtion sisäpuolelta valtioiden väliselle alueelle. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ne tulee määritellä jollain tavoin epänormaaleiksi tai –luonnollisiksi ja asettaa sitä mukaa tiukan kontrollin alaisiksi. (Campbell 1992: 68–71.) Australian kyseessä ollessa tällaisia uhkia voisivat tällä hetkellä olla ainakin venepakolaiset, jotka lukeutuvat niin sanotun epäluonnollisen tai epätoivotun maahanmuuton luokkaan. Kontrollimekanismeina toimivat tällöin joko

---

totaalinen käännytys takaisin lähtömaahan tai toisaalta tutkintavankeus, joka usein sijoittuu joko ympäröiville saarille (Nauru, Manus) tai Australian syrjäseuduille (Port Hedland, Port August). Joskus tutkintavankeus suoritetaan myös suuremmissa asutuskeskuksissa, mutta silloinkin varsinaisen yhteiskunnan ulkopuolella vankilamaisissa laitoksissa.

Toisaalta taas yhä perinteisiä elämäntapoja noudattavat alkuperäisasukkaat aboriginaalit Australian sisäisenä ryhmänä on usein määritelty patologiseksi ongelmatapaukseksi, jotka kaikesta taloudellisesta (kehitys)avusta huolimatta eivät ole länsimaistuneet. Myös näille takapajuisille olennoille on osoitettu omat reservaattinsa, joskaan kaikki eivät ole niihin asettuneet.

3. IDENTITEETTI JA TOISEUS

David Campbell toteaa identiteetin olevan olemisen välttämätön ulottuvuus tai lähtökohta. Sen sijaan että se olisi jotenkin luonnollisesti syntynyt tai jumalaisesti annettu, identiteetti kuitenkin rakentuu suhteessa erilaisuuteen, ja päinvastoin. Yhtä ei voi olla ilman toista. Identiteetti ei myöskään muodostu jonkinlaisen perustavan valinnan, toimen tai teon (founding act) tuloksena vaan ennemminkin säännöstellyn toiston. Vastoin kansan tai valtion staattiselta vaikuttavaa tilaa,⁸ ne ovatkin siis jatkuvassa liikkeessä, sillä niiden jatkuvan uudelleentuottamisen pysähtyminen tarkoittaisi lopulta varmaa kuolemaa molemmille. Tätä Campbell tarkoittaa puhuessaan identiteetin representationaalisesta luonteesta. Niinpä vaaran, uhan tai toiseuden jatkuva uudelleenartikulointi paradoksaalisesti turvaa identiteetin olemassaoloa. Vaikka huolenaiheet ajan mittaan vaihtelevat joskus varsin radikaalistikin, ne ulossulkemisen tekniikat, joilla kulloisetkin murheenkryynit luokitellaan vaaraksi pysyvät suhteellisen muuttumattomina. (Campbell 1992: 8-12.)

Tällainen identiteettikäsitelmä korostaa lähtökohtaisesti identiteetin muodostuksen negatiivisia prosesseja ja Campbell toteaaakin seuraavaa:

---

⁸ Esimerkiksi englanniksi valtio onkin state, eli vapaasti kääntäen pysähtynyt tila.

”The argument above paints a particularly negative picture of the processes implicated in a state’s identity. It emphasizes the exclusionary practices, the discourses of danger, the representations of fear, and the enumerations of threats; and downplays the role of affirmative discourses such as claims to shared ethnicity, nationality, political ideals, religious beliefs or other commonalities. Two reasons help justify this formulation. If all meaning is constituted through difference (an assumption upon which this analysis is based), then there can be no declaration about the nature of the self which is totally free of suppositions about the other. Although a positive declaration of some characteristic of the self might be devoid of specific reference to an other, it proffers nonetheless an at least implicit valuation of those who might be considered other. Of course, the nature of that valuation and its effects can vary considerably: a simple contrast need not automatically result in the demonization of the other, and the differentiation or distantiating of one group from another does not require that their relationship be one of violence. But in so far as the logic of identity requires difference, the potential for the transformation of difference into otherness always exists.” (Campbell 1992: 78.)

”Edelläoleva argumentti piirtää erityisen negatiivista kuvaa valtioidentiteetin muodostuksen käytännöistä. Se korostaa ulossulkevia prosesseja, vaaran diskursseja, pelon representaatioita ja uhkien moninaisuutta, samalla vähätellen yhdistävien diskurssien (yhteinen etninen tausta, kansallisuus, poliittiset tähtäimet, uskonnot ja uskomukset ym.) osuutta. Tätä asetelua voi perustella kahdella seikalla. Mikäli kaikki rakentuu suhteessa erilaisuuteen (oletus, johon tämä analyysi perustuu), ei yksinkertaisesti ole mahdollista esittää sellaista oletusta itsen luonteesta, joka olisi täysin vapaa toiseudesta. Vaikka jokin itsen piirre voitaisiinkin esittää positiivisessa valossa ilman suoranaista viittausta toiseen, esitetään siinä silti ainakin arvio siitä, kuka/ketkä voisivat toisia olla. Tuollaisen arvion luonne ja sen vaikutukset voivat tietysti vaihdella suurestikin: vastakkainasettelun ei tarvitse automaattisesti johtaa toisen demonisoimiseen eikä kahden ryhmän erottaminen toisistaan vaadi sitä, että niiden välisestä suhteesta tulisi välttämättä väkivaltainen. Mutta siinä mielessä että identiteetin logiikka vaatii erilaisuutta, mahdollisuus erilaisuuden muuttumisesta toiseudeksi on aina olemassa.” (Campbell 1992: 78. Käännös kirjoittajan)

Ghassan Hage onkin todennut, että toiseus on aina osa kansallista kuvitelmaa, joko yksilöiden (turvapaikanhakijat, maahanmuuttajat, rikolliset tai jopa nykykuorisot) tai tilanteiden (talouskriisi, huono hallinto) muodossa. Nämä kun lykkäävät ikuisesti yhdistetyn ja varuillaan olevan isänmaan lopullisen saavuttamisen ja tätä seuraavan levollisuuden ainiaksi turvaten siis samalla kansan identiteetin, joka uhan poistuessa hajoaisi. Tällaisia kansallisia uhkia ja viruksia on aina saatavilla tai tehtävissä, joko kansallisessa ruumiissa itsessään (esim. voimmeko luottaa siihen, että maahanmuuttajat taistelisivat tämän maan puolesta?) tai sen ulkopuolella (terroristit ja koko maailman turvapaikanhakijat tulevat!). (Hage 2003: 38.) Näillä toiseuden ilmentymillä on historiallista ja ontologista merkitystä muun muassa siksi, että heitä kierrätetään eräänlaisena vastapoolina niissä narratiiveissa, jotka muodostavat kansakunnan. (Shapiro 1997: 2.)

Uhkakuvien luominen ja kontrollointi tuo mukanaan myös ainaisen epävarmuuden. Hage siteeraa kirjassaan *Against Paranoid Nationalism* Elias Canetti’a, joka esittää seuraavan mietteen järjestyksen paradoksista:

“The paradox of order [...] is that it wants to be so total and all-embracing while it ‘depends on so little. A hair, literally a hair, lying where it shouldn’t, can separate order from disorder. Everything that does not belong to where it is, is hostile. Even the tiniest thing is disturbing: a man of total order would have to scour his realm with a microscope, and even then a remnant of potential nervousness will remain in him’. Nationalism breeds such an endemic nervousness in nations it spawns. It trains the nations in the art of vigilance that means a lot of restlessness and promises no tranquillity.” (Hage 2003: 38–39)

“Järjestyksen paradoksi [...] on se, että se tahtoo olla totaalinen ja maailma-yleilevä kun se samanaikaisesti voi ‘luottaa niin vähään. Kirjaimellisesti yksi hius väärässä paikassa voi erottaa järjestyksen epäjärjestyksestä. Kaikki se, mikä ei kuuluisi sinne missä on, katsotaan vihamieliseksi. Pikkiriikkisinkin asia häiritsee: kaikkivaltaisen järjestyksen vaalijan täytyisi tutkia oma valtakuntansa mikroskoopilla ja siltikin häivähdys epäluuloa säilyisi.’ Nationalismi kasvattaa tällaista epäluuloa kansoissa, joita se vaalii. Se kouluttaa kansoja varuillaanoloon, joka lupaa rauhan sijaan rauhattomuutta.” (Hage 2003: 38–39.)

3.1. Maahanmuuttajat, aboriginaalit ja kansan narratiivi

Maahanmuuttajat muodostavat tällaiselle “kuumeiselle kansallista järjestystä etsivälle katseelle” oivan kohteen. Hehän liikkuvat nimenomaan kansojen ja valtioiden rajoja, siis Ashley ja Campbellin mainitsemia vakiintuneita tietämisen ja tekemisen tapoja ylittäen. Tämä lienee syynä siihen, että juuri heidät useimmiten koetaan uhkaksi jos ei muulle niin ainakin vastaanottavan valtion kansallisidentiteetille. Campbell ottaa esimerkiksi muun muassa Iso-Britanniassa ja Ranskassa kiihkeiksi käyneet väittelyt siirtolaisuuden vaikutuksesta valtioiden kansallisiin identiteetteihin. Hänen mukaansa ne ovat oivia merkkejä siitä, miten väitteet eräänlaisesta ydinkulttuurista suvereenin valtion keskiönä ovat nykyajan politiikassa dominoivassa asemassa. Tällainen monikulttuurisuuden vastustaminen mahdollistuu tiukkaan juurtuneella uskomuksella siitä, että paikan ja identiteetin, valtion ja kansan välillä on ja tulee olla side. Pelko monikulttuurisuuden murentavasta vaikutuksesta poliittiseen yhteisöön ja tästä mahdollisesti seuraavasta väkivallasta nojaa puolestaan fiktiiviseen oletukseen tai tarinaan aikaisemmasta, joskus vanhoina hyvinä aikoina olleesta kokonaisesta ja sinänsä täydellisestä kulttuurisesta yhteisöstä; kansasta, joka on kuitenkin itsessään vain koherenssia ja järjestystä luovan diskurssin tuote. (Campbell 1998: 166–167.)

Tällainen kuvitteellinen kansa toimii kahteen suuntaan: toisaalta jo olleena, kaivattuna vertailukohtana yhteiskunnan nykyisille huolenaiheille, mutta myös mallina tulevaisuudessa siintävälle onnelalle, johon pyritään. (Hage 2000: 41.)

Tällainen tekniikka takaa kansallisuuden representoinnin dynaamisen, alati muuttuvan prosessin.

Maahanmuuttopolitiikka ja sen vaikutus australialaisuuteen ovat teemoja, jotka ovat ehkä hieman yllättäen nousseet Australiassakin kiivaan yleisen keskustelun kohteeksi, jopa useaan otteeseen. Erityisesti pakolaispolitiikka oli näkyvästi esillä esimerkiksi Australian vuoden 2001 parlamenttivaaleissa, jolloin vallassa ollut liberaalipuolue kampanjoi voimakkaasti kyseisillä teemoilla vedoten tehokkaasti kansalaisten pelkoon pohjoisrannikolle saapuvasta pakolaistulvasta, joka hukuttaisi aidot australialaiset alleen ja samalla vuorenvarmasti tuhoaisi näitä yhdistävän kansallisidentiteetin. Yleinen huoli kansallisidentiteetistä kasvoikin nopeasti voimakkaaksi. Vähemmistö australialaisista tuntui tällöin ymmärtävän sen seikan, että pelkästään matka Indonesian tai Malesian pakolaisleireiltä Australiaan usein kaikkea muuta kuin merikelpoisella aluksella on monille kohtalokas, puhumattakaan tätä seuraavan aavikon laajuudesta ja karuudesta. Kuten Don McMaster huomauttaa, turvapaikanhakijat muodostivat vähemmän kuin 0.01% kaikista Australiaan pyrkijöistä ja silti heistä uutisoitiin erityisesti liittovaltiovaalien alla suhteettoman paljon ja välistä myös varsin sensaatiohakuisesti. Kyseessä olikin ainakin osaksi vaaleihin liittynyt pelottelukampanja, jonka vakuuttavuus – liberaalit onnistuivat pääsemään kolmannelle perättäiselle hallintokaudelleen – onkin ehkä yksi osoitus lisää tällaisen identiteettipolitiikan tehokkuudesta. (McMaster 2002: 284.)

Erityisesti heillä, jotka huolehtivat maahanmuuton huonontavasta tai heikentävästä vaikutuksesta kansallisidentiteettiin, onkin usein valmiina vankka käsitys siitä, millainen on (tai ennemmin oli; ideaalitulahan on aina ollut ja mennyttä) tällainen vanha, hyvä kansa. Michael J. Shapiron mukaan huoli perustuu sellaiseen kansan tarinaan, jossa tietyt, valikoidut teot (esim. sodat, taistelut), tarkoituksenmukaiset maahanmuuttajat (Australian tapauksessa ainakin uudisraivaajat ja muut kodin etsijät) ja historiallinen jatkuvuus ovat yhdessä luoneet kulttuurisesti yhtenäisen ihmisryhmän. Tällaisen kansan olemassaolo koetaan uhatuksi uusien, tähän ryhmään sopimattomien maahanmuuttajien ja muiden Hagen mainitsemien toiseuden ilmentymien muodossa. (Shapiro 1997: 7.)

Kansallisuutta ajatellen aboriginaalien asema on kuitenkin jo lähtökohtaisesti marginaalisempi kuin uusien maahanmuuttajien. Onhan valtaosa eli karkeasti laskien jopa 98 prosenttia nykyaustralialaisista maahanmuuttajien jälkeläisiä. Näin ollen voidaan ehkä olettaa, että koska siirtolaisuus on näin merkittävästi australialaisuutta määrittävä tekijä, suhtautuminen yhä jatkuvaan maahanmuuttoon olisi jollain tavalla myönteisempää tai luonnollisempaa. Sen sijaan suhtautuminen aboriginaaleihin on vaihdellut suoranaisestä teurastuksesta ja erilaisista sulauttamisyrityksistä nykyisiin sovitteluyrityksiin maahanmuuttaja-australialaisten ja aboriginaalien välillä. Samaan aikaan aboriginaaleja kuitenkin kuolee sekä vapaana että vankeudessa yhä moninkertaisesti valtaväestöön verrattuna ja heidän asemaansa onkin usein verrattu kehityksensä kehittyneessä valtiossa. Vaikka Australia voikin ylpeillä sillä, ettei sen maaperällä ole koskaan käyty varsinaista sisällissotaa, etenkin viime aikojen mellakat aboriginaalien ja poliisin välillä⁹ viittaavat siihen, että sovitteluprojektissa ollaan vielä kaukana sovinnosta. Muun muassa näiden seikkojen vuoksi epäilen, että vaikka maahanmuuttajuus onkin perustava osa kansallista toiseuskuvitelmaa, maahanmuuttajasta tuskin koskaan tulee aboriginaalin veroista toista, jota vasten australialainen voi identtiään peilata.

Osa Australiaan emigroituneista on kuitenkin aina myös jakanut tiettyjä realiteetteja aboriginaalien kanssa. (Hage 2003: 96.) Australian historia on täynnä esimerkkejä maahanmuuttajista, joita ei syystä tai toisesta ole haluttu osaksi kansakuntaa. Tällaisia ovat olleet muun muassa kiinalaiset kullankaivajat, Tyynenmeren pikkusaarilta väkivalloin kuljetetut siirtotyöläiset kanakat sekä myös lähinnä ulkonäkönsä vuoksi aikoinaan ulossuljetut aasialaiset ja eteläeurooppalaiset. Heidät laskettiin tai jopa tuotiin Australiaan aikoina, jolloin työvoimasta ja soveliaista maahanmuuttajista oli pulaa. Suurin osa joutui kuitenkin rasistisen syrjinnän kohteiksi ja osaksi kansaa he pääsivät vasta paljon muuttoaan myöhemmin, jotkut tuskin koskaan. Heidän kohtelunsa kertoo omaa kieltään kansasta ja kansallisidentiteetistä, joka näyttäisi olleen avoimen rasistinen (esim. White Australia Policy ja pohjoismaalaisten verrattain hyvä kohtelu), mutta myös kulttuurisesti spesifi perustuen anglo-eurooppalaisille tavoille, arvoille ja ennen kaikkea kielelle. Samalla tavoin vielä 2000-luvullakin uudelleenherännyt huoli oikean australialaisuuden katoamisesta maahanmuuton myötä kertoo omaa kieltään siitä, miten tehokkaasti

---

⁹ Esimerkiksi Sydney helmikuussa 2004 ja Palm Islandin mellakka saman vuoden marraskuussa.

identiteettitekniikka toimii myös sellaisen valtion ja kansan kohdalla, joka kuten Australia perustuu nimenomaisesti maahanmuuttajuuteen.

Kuka sitten on nykypäivän oikea tai oikeanlainen kansalainen? Kansan narratiiveja ovat analysoineet sekä Michael J. Shapiro, Graeme Turner että Ghassan Hage, joista Hage ja Turner ovat keskittyneet nimenomaan australialaisuuden tarinoihin. Narrativisoinnin tekniikka tarjoaa yhdenlaisen näkemyksen siitä, miten niin sanottu perusaussi on saanut alkunsa ja miten hänestä on hiljalleen tullut dominoivan kansalaisen perikuva.

3.2. Australialaisuus narratiivina

Vaikka australialaisuuden narratiivi poikkeakin Shapiroin kuvaamasta amerikkalaisuudesta,¹⁰ niiden välillä voi kuitenkin havaita myös tiettyjä yhtäläisyyksiä. Molempien perusosaset, eli ne maahanmuuttajat, joihin kansalaisuus alkoi hiljalleen henkilöityä, olivat englanninkielisiä uudisraivaajamiehiä. He lähtivät urheasti kesyttämään villiä länttä ja joutuivat tässä projektissa taistelemaan alkuperäiskansoja vastaan. Tällaisista sankarihahmoista tulikin eräänlaisia ideaalikansalaisia tai kansallisia ikoneita, jotka liittivät kansallisidentiteetin väkivaltaiseen valloitusprojektiin. Kansallissankarit olivat toisaalta myös kulttuurisia hahmoja, koska sankarikultti kehittyi tiiviissä yhteydessä yleiseen kulttuuriseen huoleen siitä, mitä amerikkalaisuuden tai australialaisuuden oikein tulisi olla. Tämä kansallinen huoli ilmentyi tarpeena muodostaa tarinaa australialaisuudesta, joka marginalisoi tähän sankarimyyttiin sopimattomat kansan ulkopuolelle. (Shapiro 1997: 16.)

Tuosta valloitusprojektista poiki sellainen australialaisuus, joka ulottuu vielä tähänkin päivään, joskin ehkä jatkuvasti vähenevässä määrin. Tuollainen perusaustralialainen on siis 'true blue aussie'¹¹, auktoriteettia uhmaava, koettelemuksistaan selvinnyt sarkastista huumoria maansa lisäksi viljelevä karaistunut mies. Turner väittää että

---

¹⁰ Esimerkiksi Turner väittää australialaisen kansallismyytin olevan suoraviivaisen uudisraivaajuuden sijaan ennemminkin mukautumisen ja hyväksymisen tarinaa, joka tunnustaa karun luonnon ja kuivan maan kokonaisvaltaisen valloituksen mahdottomuuden ja suosittelee tämän sijaan yhteisloa ihmisen ja maan välille (Turner 1986: 118.)

¹¹ blue = punainen, punapäätä, viitaten ilmeisesti lähinnä hiusten väriin

australialaisen nationalismin diskurssit nojaavat suoraan tietynlaiseen mytologisoituun menneisyyteen. Siinä Australia nähdään koko maailman yhteiskunnallisena laboratoriona, jonka demokraattisina saavutuksina voidaan nähdä ainakin naisten äänioikeus ja salainen lippuäänestys. Tämän demokraattisen ja tasa-arvoisen kansallishengen kodiksi mielletään juuri uudisraivaajayhteisöt. Se, miten tiukassa tuo mielikuva yhä edelleen on huolimatta sitä uhmaavista arkipäivän kokemuksista, johtuu hänen mukaansa siitä, miten tehokkaasti tuo historian mytologisointi on tehty. (Turner 1986: 108.) Esimerkki tästä erityisen australialaisesta tasa-arvon mytologisoinnista voisi olla ulkopuolisesta kummalliselta kuulostava konsepti toveruus (mateship), joka elää yhä sitkeästi ainakin australialaisten poliitikkojen puheissa. Esimerkiksi pääministeri Howard on Pilgerin mukaan todennut hiljattain seuraavaa:

”There is something special about being an Australian. That Australian spirit, that capacity for mateship that allows us to pull together in times of challenge and times of adversity is something special.” (Pilger 2002: 158.)

”On jotain erityistä olla australialainen. Se australialainen henki, se kyky toveruuteen, mikä laittaa meidät puhaltamaan yhteen hiileen kohdatessamme haasteita ja vastoinkäymisiä, on jotain erityistä.” (Käännös kirjoittajan.)

Tämä historiallinen uudisraivaajuuden henki näyttäisi sisältyvän edelliseenkin kommenttiin, joka on tietävästi lausuttu 2000-luvulla. Birrellin mukaan myös australialaiset tiedotusvälineet suosivat edelleen siihen tukeutuvaa perinteistä Australia-kuvaa, jonka edustajana toimii valkoihoinen anglo-australialainen, useimmiten englantia puhuva reilu maalaismies. (Birrell 2001: 818.) Myös elokuvien ja kirjallisuuden australialaisia narratiiveja tutkinut Turner tunnustaa, että ainakin parikymmentä vuotta sitten kovinta kulttuurista valuuttaa Australiassa olivat edelleen sellaiset radikaalit nationalistiset ikonit kuten juuri uudisraivaaja eli bushranger ja sotamies (digger). Näin ollen ainakin vielä 1980-luvulla australialaisuutta representoitaessa lainattiin siis ahkerasti 1890-luvun valloituslegendaa. (Turner 1986: 107.) 1980-luvun filmenteollisuushan poiki myös varmasti laajinta kansainvälistä mainetta niittäneen australialaisikonin, eli Crocodile Dundeen. Paul Hoganin esittämä Krokotiilimies on eräänlaisen supersankarin (vrt. Hämähäkkimies, Supermies) lisäksi monille yhä se ainoa tunnettu hahmo, johon australialaisuus kulminoituu.

Australialaisia maahanmuuttodiskursseja laajalti analysoinut Ghassan Hage on puolestaan huomionut, että tällaista valkoista tarinaa australialaisuudesta kertovat jopa lastenkirjat. Hän ottaa esimerkiksi monikulttuurisuutta näennäisesti edistävän kirjan *The Stew That Grew*. Kirjassa juuri tällainen aito australialainen (kullankaivaja nimeltään Blue O'Drew) keittää muhennosta, johon aineksia tuovat vuorollaan Australian eri kulttuurien edustajat. Leopold tuo ruusukaalia, Maria Mazzini kesäkurpitsaa, Heinrich ja Hans hapankaalia, Jacques sipulia, Abdul valkosipulia, Wong herneitä ja lopulta myös aboriginaali Johnny Barcoo saapuu jamssin ja kengurunhännän kera. Tarinan opetuksena on mitä ilmeisimmin kulttuurien moninaisuuden rikastuttava vaikutus, mutta Hage kiinnittää huomionsa siihen, miten sadun monista hahmoista juuri Blue O'Drew pitää koko sadun ajan kauhan ja samalla toimijuuden tiukasti käsissään. Kaikilla muilla on osansa tarinassa vain ja ainoastaan raaka-aineiden toimittajana. Näin jälleen kerran kerrotaan kansallisuuden narratiivia, jossa valkoinen, tällä kertaa nimestä päätellen irlantilainen kullankaivaja vaimoineen nousee tarinan keskiöön. Muiden kuin anglo-eurooppalaisen kulttuurin edustajat jäävät ilman sekä toimijuutta, ääntä että aboriginaalin tapauksessa jopa itse ruokaa! (Hage 2000: 118–122.)

Hage päätyykin lisäämään Bluen ja Mollyn suuhun varsin hupaisan itse kirjasta puuttuvan lisäkaneetin: ”Kiitos että rikastitte meitä niillä aineksilla, jotka tekevät kansallisesta kulttuuristamme erityisen australialaisen. Olkaa kuitenkin hyvä ja painukaa takaisin pusikkoonne, (bush = Australian syrjäseudut) jotta voimme rauhassa nauttia tuosta rikastuttavasta vaikutuksesta ilman teidän häiritsevää läsnäoloanne!” (2000: 122.)

Hage väittääkin, että vaikka rasistit ja monikulttuurisuuden puolestapuhujat asetetaan yleensä vastakkain teeseineen, Australiassa nämä molemmat, pääasiassa valkoiset ryhmät jakavat kuitenkin käsityksen itsestään nationalisteina. Heille Australia on tämän oman valkoisen kulttuurin ympärille muodostunut tila, jossa aboriginaalit ja ei-valkoiset, etnisen näköiset maahanmuuttajat ovat subjektien sijaan vain kansallisia objekteja, jotka ovat siirrettävissä tai poistettavissa mikäli valkoinen kansallistahto näin haluaa. Tällaisilla toisilla on hänen mukaansa arvoa korkeintaan anglo-eurooppalaista, valkoista kansakuntaa ja sen kulttuuria varten olemassa olevana rikastuttavana kulttuurielementtinä, eräänlaisena spagetti ja polkka –osasena. (Hage

2000: 18, 122.) Erityisesti Australian monikulttuurisuutta koskevista yleisistä väittelyistä hän toteaa, että yleensä ne käsittelevät maahanmuuttajia ja miksei aboriginaalejakin, jättäen nämä itsensä kuitenkin tyystin keskustelun ulkopuolelle. (Hage 2003: 62.)

Tällaiset näkemykset mantereen valloitukseen ja sitä seuranneeseen uudisraivaajuuteen perustuvasta australialaisuudesta ja toisaalta monikulttuurisuuden vähintäänkin marginaalisesta asemasta yhteiskunnassa ovat räikeässä ristiriidassa poliittisten puheiden kanssa. Nykyisinhän Australia houkuttelee maahanmuuttajia muun muassa juuri monikulttuurisuuteen perustuvan, suvaitsevaisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan maineellaan. Virallisen sisällissodan puuttuminen tulkitaan tulokseksi tuosta erityisen tasa-arvoisesta Australia-hengestä. Olisi ehkä kuitenkin turhan optimistista olettaa että tämänhetkinen tiukkaakin tiukempi maahanmuuttopolitiikka olisi kokonaan syrjintävapaata, siirtolaisministerien vakuutuksista huolimatta.

Edellä hahmoteltua dominoivaa australialaisuuden tarinaa luodaan kuitenkin myös muilla tavoin. Seuraavassa kappaleessa olen kiinnittänyt huomiota muutamiin kansallisuuden representaatioihin, eli Canberraan kansallisuuden kehtona ja toisaalta erityisiin kansallisuutta muistaviin tai juhlistaviin päiviin.

3.3. Kummallinen Canberra ja muita australialaisuuden representaatioita

On tuskin monta yhtä hyvää paikkaa ymmärtää kansallisuuden ja kansallisidentiteetin teennäisyys kuin Australian kansallinen pääkaupunki (national capital) Canberra, joka on alusta loppuun asti suunniteltu ja tehty kaupunki valtion hallintoa varten. Itse asiassa Canberraa varten järjestettiin aikoinaan suunnittelukilpailu, koska ei osattu päättää, kumpiko olisi sopivampi pääkaupungiksi, Sydney vai Melbourne. Tätä ennen paikalla sijaitsi lähinnä lampaiden laidunmaata.

Canberrassa joka paikka vaikuttaa olevan täynnä muistutuksia siitä, että kyseessä on nimenomaan kansallisuuden kotipaikka. Canberrassa sijaitsevat vain muutamia mainitakseni National Parliament, National War Memorial, National Gallery, Australian National University sekä National Museum of Australia. Jopa ohiajavier

autojen rekisterilaatoissa toistuvasti kerrotaan paikan olevan ”home of the nationals”. Silti kaikki tämä vaikuttaa äärimmäisen epäluonnolliselta, ikään kuin kansalaiset nimenomaan tarvitsisivat tuota toistoa; muuten asia saattaisi unohtua.

Kun mietitään, että sanan natio etymologia viittaa juuri luonnolliseen asuinpaikkaan tai synnyinpaikkaan ja toisaalta sitä, että Canberrassa asuu suhteellisen vähän ihmisiä, jotka olisivat loppujen lopuksi syntyneet siellä, nähtävissä on selkeähkö ristiriita. Australian nykyinen pääministeri John Howard jopa kieltäytyi muuttamasta kaupunkiin, vaikka tämä tarkoittikin edestakaisten työmatkojen pidentymistä lähes 600 kilometriin. Canberra on kansankehdon sijaan ennen kaikkea hallintokaupunki ja näin ollen ensisijaisesti valtion virkamiesten ja –naisten koti. Australian kookkaimmista kaupungeista se heijastaa ehkä vähiten valtion väestöpohjan kirjoa.

Toisaalta voidaankin ehkä ajatella, että Canberra paljastaa jotain olennaista kansasta, kansallisuudesta ja kansallisuusaatteesta eli nationalismista. David Campbell toteaa, että Amerikka on olemassa vain ja ainoastaan sen kautta, että joukko ihmisiä on tullut asumaan tiettyyn paikkaan. Sama pätee myös Australiaan valtiona. Sekä Yhdysvallat että Australia siis oikeastaan keksittiin sen sijaan, että ne olisi löydetty. Molemmat ovat kuviteltuja yhteisöjä, joilla ei ole valmista ontologista olemusta erillään niistä monista erilaisista käytännöistä, jotka muodostavat niiden todellisuuden. Koska australialaisten valtaosan menneisyys tai tarkemmin sanottuna menneisyydet sijoittuvat muualle kuin Australiaan, sen olemassaolo on erityisen riippuvainen näistä representationaalisista käytännöistä. (Campbell 1992: 105–110.) Samaa logiikkaa seuraten Canberra on australialaisuuden kehtona tai eräänlaisena pääkonttorina tietystä mielessä riippuvainen juuri edellä mainituista kansallisuuden alleviivauksista. Se on keksitty. Siltä lähestulkoon puuttuvat luonnolliset tai synnynnäiset asukkaat, joten sen on jatkuvasti muistutettava näitä tarkoituksestaan, jopa rekisterilaatoissa.

Esimerkki kaikkia australialaisia koskevista representationaalisista käytännöistä ovat erilaiset kansalliset juhlapäivät, joilla pyritään yhdistämään kansakuntaa, jonka jäsenten tarinat tosiaan ovat useassa tapauksessa kovin kaukana sekä Australiasta että toisistaan. Tällaisia päiviä Australiassa onkin kokonainen joukko. On Suomen itsenäisyyspäivää ehkä parhaiten vastaava Australia Day, pääasiallinen itsenäisyyspäivä, joka itse asiassa sattuu päivälle, jona niin sanottu ensimmäinen

laivue (First Fleet) rangaistusvankilasteineen saavutti Australian rannikon. Jokavuotisen Australia Dayn lisäksi tätä hetkeä juhlistettiin erityisen mittavalla 200-vuotisjuhlalla vuonna 1988. (DIMIA – Commemorative Days 2005 [www-dokumentti].) Ymmärrettävästi tämä ensimmäisen laivueen saapuminen ei kuitenkaan ole aboriginaaleille varsinainen juhlan aihe, joten heitä varten on lanseerattu omat Reconciliation Day eli Sovintopäivä sekä National Sorry Day eli Kansallinen Anteeksipyyntöpäivä. Näiden sovittelupäivän tarkoituksena on sekä sovittaa menneisyyden sortoa alkuasukkaita kohtaan että juhlistaa näiden ja siirtolaisväestön nykyistä sopuisaa yhteiseloä.

Uudempaa repertuaaria edustaa muun muassa Australian Citizenship Day, joka puolestaan rohkaisee uusia maahanmuuttajia ottamaan Australian kansalaisuuden. Kansallisia juhlapäiviä on toki myös menneet, eikä enää sentään juhlisteta vuosittaista, brittiläistä kansakuntaa yhdistävää Imperiumipäivää. Sen tilalle on tullut esimerkiksi lievästi orwellilaiselta kalskahtava Harmoniapäivä. Harmoniapäivän tarkoituksena on yhdistää tämän päivän australialaisia ja siitä on siirtolaisministeriön mukaan nopeasti tulossa ”synonyymi inklusiivisuudelle, kunnioitukselle ja kulttuuriselle moninaisuudelle.” (DIMIA Annual Report 2003–2004: 147). Sekä Kansallisuus- että Harmoniapäivä ovat molemmat uudempia kansallisia juhlapäiviä 1990-luvun lopulta ja vuodelta 2001.

Kaikkien näiden kansallisten juhlapäivien tarkoituksena on Canberran tapaan sekä muistuttaa australialaisia australialaisuudestaan ja yhteenkuuluvuudestaan että samanaikaisesti luoda kansallisuutta. Kuten sanottua, Australia on erityisen riippuvainen useista erilaisista kansan ja kansallisidentiteetin representaatioista, koska laaja ja yhä jatkuva maahanmuuttajuus tekee itsessään vaikeaksi ylläpitää uskottavaa diskurssia paikan ja identiteetin, valtion ja kansan välisestä ikiaikaisesta yhteydestä. Lisäksi tällaiset nimenomaisesti australialaiset juhlapäivät joutuvat yhä kilpailemaan erilaisten kansallisuusklubien, kirkkojen ja jopa maahanmuuttajien lähtömaiden itsenäisyyspäivien kanssa. Nämä kun ovat rantautuneet mantereelle edustajiensa mukana eivätkä ainakaan näyttäisi olevan lähdössä mihinkään.

Siirtolaismenneisyys sekä -tulevaisuus eivät myöskään ole australialaisuuden representoimisen ainoa ongelma vaan on muistettava, että kyseessä on valtavan

kokoinen, harvaan asuttu liittovaltio, jonka osavaltioilla on kullakin itsellään varsin vahva territoriaalinen identiteetti. Kansallisuutensa lisäksi yhdistäviä tekijöitä esimerkiksi sydneyläisen urbaanin kosmopoliitin, länsiaustralialaisen maanviljelijän ja Pohjoisterritoriossa yhä perinteitä noudattavan aboriginaalin välillä on lähestulkoon mahdoton keksiä. Ehkä tämän vuoksi usea Australian monista kansallisista juhlapäivistä painottaakin nimenomaan sopuisan yhteiselon tärkeyttä ja monikulttuurisuuden rikastuttavaa vaikutusta. Mitäpä muutakaan ne voisivat tehdä?

Juhlapäivistä kansallisidentiteetin kannalta merkittävin lienee kuitenkin nimenomaan Australia Day, määrittäähän se jo pelkällä nimellään juuri australialaisuutta. Koska sillä juhlistetaan hetkeä, jolloin ensimmäinen laivue saapui Australiaan, on se juhla mantereen eurooppalaiselle, tarkemmin määritellen englantilaiselle valloitukselle. Sinänsä kolonisaation vuosittainen muistaminen Australian itsenäisyyspäivän vastineella määrittää yhä edelleen oikeaa australialaisuutta englantilaisuudeksi samalla marginalisoiden sekä aboriginaaleja että ei-englantilaisperäisiä maahanmuuttajia. Myös National Sorry Day on oma erikoisuutensa sillä siinähan pyydetään koko kansan puolesta anteeksi aboriginaaleilta, jotka näin ollen jäivät kansan ulkopuolelle, elleivät halua pyytää anteeksi itse itseltään.

Näiden siirtolaisministeriön taidonnäytteiden lisäksi Australiassa juhlistetaan näyttävästi muun muassa kaatuneiden muistopäivää ja Anzac-päivää, jotka osoittavat osaltaan, miten vahvasti kansallinen identiteetti usein muodostuu sodan ja erityisesti sotasankaruuden kokemuksen kautta. Australian tapauksessa juhlistetut muistopäivät liittyvät kuitenkin Euroopassa käytyihin sotiin, ennen kaikkea ensimmäiseen maailmansotaan, josta poiki toinen edellä mainituista sankarihahmoista eli ”digger”, sotilas ja jälleen useimmiten valkoihoinen angloaustralialainen mies. Anzac-päivä onkin nostettu Australia-päivän rinnalle ”yhdeksi tärkeimmistä symbolisista tapahtumista, jotka yhdistävät meitä (australialaisia) kansakuntana.” (DIMIA – Commemorative Days 2005 [www-dokumentti]).

Samaisella päivällä kunnioitetaan menneisyyden urotekojen lisäksi Australian sotilaallista läsnäoloa kaikkialla muuallakin maailmassa ja siirtolaisministeriön mukaan se on 1990-luvulta lähtien kerännyt kasvavasti huomiota erityisesti nuorison keskuudessa. Monet heistä tekevät jopa eräänlaisen pyhiinvaelluksen Turkkiin

Gallipolin niemimaalle, josta Anzac-päivä sai alkunsa 1915 ensimmäisen maailmansodan yhteydessä. (DIMIA – Commemorative Days 2005 [www-dokumentti].) Mikäli tähän ei ole varaa, samantapaisen matkan voi tehdä Canberran kansalliseen sotamuseoon. Tunnelmaan voi virittäytyä kävelemällä museoon pitkin sinne johtavaa Anzac Paradea, paraatikatua jonka varrelta löytyy muistomerkki lähestulkoon jokaiselle sodalle, johon Australia on jollain tavalla osallistunut, pois lukien kuitenkin maahanmuuttajien ja aboriginaalien välillä käydyt taistelut. Sisällä valtavassa museossa pyhiinvaeltaja voi syventyä australialaisten sotilaiden urotekoihin ja hiljentyä niiden ääressä vaikkapa kuuntelemalla jokapäiväistä, ei didgeridoon vaan säkkipillin soittoa.

Kaiken kaikkiaan sekä Canberran että erityisten kansallisten juhlapäivien promoitoima australialaisuus vaikuttaisi pyrkivän vahvistamaan ennen kaikkea perinteistä anglo-australialaisuutta. Tällainen australialaisuus näyttäisi voivan hyvin yhä edelleen, huolimatta poliitikkojen monikulttuurisuusretoriikasta ja uudesta historiankirjoituksesta, joka on hiljalleen alkanut tunnustaa sekä aboriginaalien että tiettyjen maahanmuuttajaryhmien marginalisointia.

4. METODI

Seuraavassa osuudessa esittelen tutkielman metodologista perustaa eli sitä, miten se olisi mahdollista tehdä. Kuten teorioita, myös metodikenttää vaivaa tietynlainen runsaudenpula, mistä syystä saattaa olla ehkä hankala paikantaa juuri omaan tutkimukseen sopivaa menetelmää. Lähinnä sen vuoksi, että tutkielman aineisto vaihtui muutamaan otteeseen prosessin edetessä, päädyin käyttämään väljätköä diskurssianalyyttistä lähestymistapaa sen menetelmänä. Tarkoituksena on ensin perehtyä kielelliseen käänteeseen ja sen vaikutukseen kansainväliseen politiikkaan ja sitten diskursseihin ja diskursiivisuuteen teoreettisina käsitteinä. Tämän jälkeen painotus siirtynee vähitellen käytännöllisempään puoleen, eli diskurssianalyysiin varsinaisena tutkimusmetodina. Lopuksi pyrin vielä vetämään yhteen juuri niitä näkökulmia diskursseihin ja diskurssianalyysiin, joita katson erityisesti tarvitsevani omaa analyysiani tehdessä.

4.1. Kielellinen käänne ja kansainvälisen politiikan kolmas debatti

Yhteiskuntatieteisiin ulottunut tutkimuksen kielellinen käänne juontaa juurensa filosofi Ludwig Wittgensteinin ajatukseen kielen sosiaalisesta luonteesta. Wittgensteinin teoretisointi johti ensin kielen palauttamiseen analyttisen filosofian tutkimuskohteeksi 1900-luvulla kun tämä esitteli ideansa kielen ja sitä ympäröivän maailman vastaavuussuhteesta, jossa kieli ikään kuin peilaa maailmaa, jolloin sitä analysoimalla voidaan saada tietoa todellisuudesta. Nykypäivän yhteiskuntatieteille ehkä merkittävämpänä voidaan kuitenkin pitää Wittgensteinin myöhempää havaintoa, jonka mukaan kieli voidaankin peili-metaforan sijaan mieltää peliksi. Tällöin kielen käyttö onkin kuin pelaamista tai pelisiirtoja eli yksi toiminnan muoto itsessään, passiivisen nimeämisen (labeling) sijaan. (Fierke 2002: 334–338.) Tälle pohjalle on sittemmin rakennettu erilaisia teorioita kirjoittajasta ja tieteenalasta riippuen. Yksi tapa hahmottaa maailmaa on joka tapauksessa sellainen, jossa kieli nähdään siis passiivisen peilin sijaan aktiivisena ja kaikkea muuta kuin viattomana mahdollisten asiointilojen ja todellisuuden tuottajana.

Mikä vaikutus Wittgensteinin teoretisoinnilla ja sitä seuranneella kielellisellä käännteellä on sitten ollut kansainvälisen politiikan tutkimukseen? Fierken mukaan kielellisen käänteen ensimmäinen vaihe on vaikuttanut etenkin kansainvälisen politiikan positivistiseen tutkimussuuntaukseen, joka keskittyy lainalaisten säännönmukaisuuksien ja yleistysten etsimiseen ja näiden todentamiseen hypoteeseja testaamalla. Sen sijaan sen toinen vaihe on antanut enemmän vaikutteita post-positivistiselle politiikan tutkimukselle, joka painottaa kielen ja kielellisyyden merkitystä sosiaalisten ilmiöiden ja todellisuuden synnylle. (Fierke 2002: 331–332.) Esimerkkinä post-positivistisesta tutkimusorientaatiosta mainittakoon ainakin teoriaosuudessa esiteltyt kansainvälisen politiikan kriitikot, jotka pyrkivät hajottamaan teorian ja historian eroa tutkimalla kielellisesti ja diskursiivisesti konstituoitua sosiaalista maailmaa keskittyen erityisesti kielen käyttöön. (Patomäki 1992: 17.)

Kansainvälinen politiikkakaan ei säästynyt kielellisen käänteen vaikutuksilta vaan 1980-luvun lopulla kehittyneessä kansainvälisen politiikan niin sanotussa kolmannessa debatissa mittaa toisistaan ottivat juuri positivistisen ja post-positivistisen tieteenteorian edustajat ja kannattajat, edellisten toimiessa altavastaajina. Kansainvälisen politiikan lyhyehköstä tieteenhistoriasta huolimatta kyseessä ei ollut ensimmäinen kerta kun vallalla ollut ajattelutapa haastettiin. Tällä kertaa haaste oli kuitenkin laadullisesti erilainen, sillä se uhkasi periaatteessa tieteenalan kaikkia tieteellisiä perusteita, joille se tutkimuksensa pohjasi. (Fierke 2002: 332.) Kielellinen käänne pakotti lähes kaikki yhteiskuntatieteiden alat harkitsemaan uudelleen tieteellisen tutkimuksensa epistemologista, ontologista sekä aksiologista perustaa. Länsimaisen akateemisen perinteen itsestäänselvyyksinä pidetyt sosiaalista tietoa, sen varmuutta ja hyödyllisyyttä koskevat metateoreettiset lähtökohdat, kuten totuus, rationaalisuus, objektiivisuus, todellisuus sekä lopputuloksena vaadittava konsensus asetettiin tämän post-positivistisen siirron yhteydessä kriittisen uudelleenharkinnan alaisiksi. (Lapid 1989: 235–236.)

Kansainvälinen politiikka ei siis tehnyt poikkeusta säännöstä vaan kolmannen debatin yhteydessä nuo samat, pitkään vallassa pysyneet käsitteet, joihin tieteellinen tutkimus pitkälti nojasi kyseenalaistettiin. Yosef Lapidin mukaan kolmas debatti merkitsikin positivistisen epistemologisen yksimielisyyden päättymistä, mutta ei kuitenkaan sitä, että sen tilalle olisi noussut uusi yksinvaltiainen lähestymistapa. Lapid nostaa debatin tärkeimmäksi tehtäväksi harkitsevan älyllisen keskustelun edistämisen. Tällä hän tarkoitti sitä että väittely, kritiikki ja uudet ideat voidaan ainaisen poissulkemisen sijaan nähdä hyväksyttävänä ja jopa tervetulleina. Tämän uudenlaisen pluralistisen ajattelutavan seurauksia ovat muun muassa metodologinen monipuolisuus, tieteellinen monitahoisuus sekä erimielisyys yksimielisyyden sijaan, minkä puolestaan voi katsoa edesauttavan kansainvälisen politiikan teoreettista kehitystä. (Lapid 1989: 238–250.) Esimerkiksi niin sanotut kriittiset lähestymistavat saivat enemmän jalansijaa kansainvälisen politiikan saralla vasta post-positivistisen ajattelutavan saavutettua tieteenalan.

Epistemologisilta lähtökohdiltaan oma tutkimukseni nojaa luonnollisesti post-positivistiseen perinteeseen. Luonnollisesti sen vuoksi että teoriapohja suuntautuu kansainvälisen politiikan kriittiseen tutkimukseen, joka puolestaan ottaa reflektiivisen

eli harkitsevan asenteen sosiaalisten ilmiöiden, joihin politiikkakin lukeutuu, tutkimukseen. Itsereflektio kuuluu myös osaltaan ymmärtävän tutkimuksen tekoon. Tällä tarkoitetaan pohdintaa siitä, missä määrin tutkimuksen tekijän on mahdollista kuvata ilmiöitä, tekoja ja toimintaa ilman että tulee samalla konstruoineeksi ne huomaamattaan totutulla tavalla, uusintaen näin vanhoja ja vakiintuneita käsityksiä. Onhan hän kuitenkin väistämättä juuri sen todellisuuden sisällä, jota tutkii ja siis osaa tätä. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 23–24.) Olettaisinkin, että tuttujen ja turvallisten käsitysten vahvistaminen tutkielmaa tehdessä tulee jo aivan huomaamatta olemaan ennemminkin sääntö kuin poikkeus, halusipa sitä tai ei.

4.1.1. Diskurssit ja diskursiivisuus

Kielellisen käänteän seurauksena yhteiskuntatieteellinen tutkimus sai joukon uusia teoreettisia käsitteitä. Yksi näistä on diskurssi, jonka käyttö liitetään usein juuri tiedon reflektiiviseen lähestymistapaan. Tosiasiassa diskurssin käsite on varsin monipuolinen, joskus lievästi sekavakin, johtuen eri tieteenalojen sille antamista merkityksistä. Alun alkaen käsite lienee peräisin kielitieteestä, jossa sen merkitys on kuitenkin lievästi erilainen kuin miksi se yleensä yhteiskuntatieteissä ymmärretään. Kielitiede näet keskittyi pitkään tutkimaan kieltä juuri omasta, varsin eriytyneestä näkökulmastaan. Lingvistiikassa diskurssin käsite ymmärretäänkin yleensä otokseksi puhuttua tai kirjoitettua kieltä, jonka analysoinnissa kiinnitetään huomiota sellaisiin asioihin kuin koheesio (tekstin sisäiset sidossanat) tai koherenssi (ihmisen kyky tulkita kuulemaansa/lukemaansa). Analyysin tarkoituksena onkin usein hahmottaa kielen rakennetta ja sitä, millä keinoin yksittäinen ihminen ymmärtää ja tulkitsee joskus sekavaltakin vaikuttavaa kieltä. (Yule 1985: 104–112.)

Vaikka kieli- ja yhteiskuntatieteet ovatkin kielellisen käänteän jälkeen lähentyneet toisiaan, eikä poikkitieteellinen yhteistyökään tieteenalojen välillä ole enää ennenkuulumatonta, yhteiskuntatieteissä yleisesti käytettävän diskurssin käsite on kuitenkin muodostunut merkitykseltään erilaiseksi kuin kielitieteen vastaava. Kun kielitiede on ollut perinteisesti kiinnostuneempi itse kielestä sekä ihmisten yksilöllisistä kyvyistä ymmärtää sitä, yhteiskuntatieteet luonnollisesti painottavat sosiaalisten prosessien merkitystä kielen tuottamiselle ja tulkinnalle. Tutkimuksen

jatkossa tulen pääasiassa seuraamaan diskurssianalyysin ranskalaista traditiota ja erityisesti Norman Fairclough'n kehittämää analysointitapaa, joka nojaa pitkälti Michel Foucault'n teoretisointiin diskursseista ja diskursiivisuudesta.

Fairclough'n mukaan Foucault'n diskurssianalyysi on keskittynyt tutkimaan sosiohistoriallisesti vaihtelevia diskurssimuodostelmia (joita hän joskus nimittää yksinkertaisesti diskursseiksi), eräänlaisia sääntö- tai merkitysjärjestelmiä, jotka tekevät mahdolliseksi tiettyjen lausumien ilmaantumisen tietynä aikakautena, tietyssä paikassa ja tietyn instituution yhteydessä, kun taas samaan aikaan toiset lausumat jäävät puolestaan ilmaantumatta (Fairclough 1992: 40.) Diskurssi ymmärretään siis tällaiseksi vakiintuneeksi ja pysyvältä vaikuttavaksi merkitysjärjestelmäksi, joka koostuu verrattain yhtenäisistä lausumista ja oletuksista koskien tiettyä asiaa tai ilmiötä. Tällainen määrittely ja suhtautumistapa analysointiin antaa tilaa sekä diskurssien itsensä että toisaalta niiden poissaolon, hiljaisuuksien tutkimiselle.

Epistemologisena lähtökohtana on se, että todellisuuden katsotaan siis muodostuneen diskursiivisesti. Diskurssien ollessa sosiaalisia ja poliittisia rakennelmia, ne tuottavat alati liikkeessä olevan ja muutoksille alttiin suhdeverkoston sosiaalisten toimijoiden ja rakenteiden välille tarjoten samalla asemia, joihin nämä toimijat voivat identifioida itseään. Lisäksi on otettava huomioon diskurssien kontekstisidonnaisuus. Diskurssien luonne on aina riippuvainen sekä ajasta että paikasta ja tämä on otettava huomioon myös niitä analysoitaessa. (Howarth & Stavrakakis 2000: 3-4.) Merkityssystemejä on myös aina useampia, joskaan ne ovat harvoin tasa-arvoisia. Sosiaalinen todellisuus on loppujen lopuksi rinnakkaisten ja keskenään kilpailevien systeemien kenttä, joka merkityksellistää maailmaa eri tavoin, riippuen vallitsevien diskurssien luonteesta. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 24.)

Koska diskurssi näin teoreettisesti käsitettynä sosiohistorialliseksi järjestelmäksi ei yhdistä sitä vielä varsinaisesti kieleen sen käytännöllisessä merkityksessä, tarvitaan jonkinlainen synteesi yhdistämään nämä kaksi näkemystä. Diskurssilla voidaan ymmärtää olevan kaksi ulottuvuutta. Toisaalta diskurssi ilmentää yhteiskunnallista käytäntöä, jota voitaisiin nimittää vaikkapa metadiskurssiksi, toisaalta se ilmentyy tekstinä, eli tavallaan paikallistuneena jälkeenä diskurssista. (Fairclough 1992: 71.) Tämä mahdollistaa diskurssien tutkimisen käytännössä tai ainakin helpottaa sitä.

Fairclough on kehittänyt ajatuksensa pohjalta diskurssianalyysia, joka koettaa yhdistää diskurssin teoreettisesti ymmärrettynä kielitieteelliseen, tekstilähtöiseen lähestymistapaan. Hänen mukaansa jokainen diskursiivinen tapahtuma nähdään samanaikaisesti tekstinä, otteena diskursiivisesta käytännöstä sekä otteena yhteiskunnallisesta käytännöstä. Tekstuaalinen ulottuvuus viittaa itse aineistona olevan tekstin kielelliseen analyysiin. Diskursiivinen käytäntö puolestaan erittelee tekstien tuotannon ja tulkinnan prosessien luonnetta kertoen esimerkiksi mihin diskurssityyppeihin viitataan ja miten näitä yhdistellään. Yhteiskunnallisen käytännön ulottuvuus taas viittaa yhteiskunnallisen analyysin pääasiallisiin kiinnostuksen kohteisiin, kuten diskursiivisen tapahtuman institutionaalisiin olosuhteisiin ja näiden vaikutukseen diskurssin luonteeseen. (Fairclough 1992: 4.)

Toisin sanoen diskurssianalyysissa aineistosta eli tekstistä etsitään havaintoyksiköitä tai Fairclough'n termein diskursiivisia käytäntöjä, jotka voidaan yksinkertaistetusti mieltää eräänlaisiksi keskisuuriksi diskursseiksi. Nämä saattavat puolestaan ilmentää jotain yhteiskunnallisesta käytännöstä, eli niin sanotusta metadiskurssista. Tämän viimeisen ulottuvuuden tarkastelun näen kansainvälisen politiikan tutkimuksen ja näin ollen myös oman tutkimukseni kannalta tärkeimpänä, joskin analyysin tasoja lienee hankala täysin erottaa toisistaan. Pysin kuitenkin pitämään mielessä tasojen jaottelun ja jotta käsitteet eivät sotkeutuisi liikaa keskenään, nimitän työssäni laajempaa yhteiskunnallista ulottuvuutta metadiskurssiksi, diskursiivisia käytäntöjä yleensä diskursseiksi ja aineistopohjaa tekstiksi. Itse analyysivaiheessa huomio tulee luultavasti keskittymään pääosin teksti- ja diskurssianalyysiin, kun taas johtopäätökset yrittävät sanoa jotain yhteiskunnallisesta tai poliittisesta käytännöstä.

Fairclough'n mukaan diskurssin ja yhteiskunnallisen käytännön tai rakenteen välinen suhde on kuitenkin molemminpuolinen, joten rakenteen taustavaikutuksen lisäksi myös diskurssi voi vaikuttaa esimerkiksi sen muutokseen. Näin voidaan välttää sekä rakenteellinen determinismi että diskurssin rakentavuuden liioiteltu painottaminen. Dialektisesta näkökulmasta tarkasteltuna toiminnan siis katsotaan olevan ristiriidassa tai jopa kamppailevan monimutkaisessa ja tilanteittain vaihtelevassa suhteessa rakenteen kanssa, joka puolestaan ilmentää vain ajoittaista ja osittaista pysyvyyden tilaa. (Fairclough 1992: 64–66.)

4.1.2. Intertekstuaalisuus

Intertekstuaalisuuden käsite avaa yhden näkökulman diskurssien muodostumisen perusteisiin. Fairclough tarjoaa tiivistetyn analyysin intertekstuaalisuudesta eli tekstienvälisyydestä. Intertekstuaalisuus tarkoittaa tekstien erityistä ominaisuutta olla omalla tavallaan kokoelma otteita muista, aikaisemmista teksteistä, joita ne voivat muun muassa joko sulauttaa, vastustaa tai ironisoida itsessään. Tekstienvälisyys painottaa siis tekstien historismia; sitä, miten ne jatkuvasti rakentavat lisäyksiä jo olemassa oleviin kommunikaatioketjuihin, jotka puolestaan koostuvat osaltaan niitä edeltäneistä teksteistä. (Fairclough 1992: 84.) Itse käsitteen äiti Julia Kristeva painottaa juuri tätä tekstien historiallista puolta. Hän perusti tutkimuksensa Bakhtinin ajatukselle useasta äänestä yhdessä lausumassa ja kehitti sen pohjalta idean usean tekstin kokoelmasta uudessa tekstissä (2003: 8.) Tämä näkökulma auttaa tutkimaan suhteellisen vakaina pysyviä verkostoja, joita pitkin tekstit liikkuvat ja näin ollen myös ennakoitavissa olevia muutoksia tekstityypistä toiseen. Lisäksi intertekstuaalisuus painottaa taustalla vaikuttavien tekstien panosta käsillä olevan tekstin tulkintaan ja analyysiin. Näin ollen tekstien siis voidaan katsoa muuttavan menneisyyttä nykyisyydeksi diskurssityyppien luonnollistaessa tekstejä osaksi normaalia järjestystä. (Fairclough 1992: 84–85.)

Intertekstuaalisuus voidaan jakaa edelleen kahteen alatyyppiin: suoraan tekstienvälisyyteen sekä interdiskursiivisuuteen. Näistä ensimmäinen tarkoittaa tilannetta, jossa muita, aiempia tekstejä lainataan suoraan toisen tekstin yhteydessä. (Fairclough 1992: 117.) Interdiskursiivisuus puolestaan merkitsee tässä tapauksessa sitä, että diskurssit määrittyvät aina myös suhteessa toisiinsa. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 28.)

Tekstien heterogeenisyys voi siis vaihdella varsin runsaasti riippuen intertekstuaalisuuden luonteesta ja siitä, miten taitavasti – tai ei ollenkaan – taustatekstejä on integroitu osaksi niitä. Pohjimmiltaan hyvinkin heterogeeninen teksti saattaa pintapuolisesti näyttää siistiltä jos muut tekstit on saatu ikään kuin häivytettyä tai sulautettua siihen. (Fairclough 1992: 104.) Tällöin saattaa toteutua niin sanottu suvereenin kirjailijan myytti. Alkerin ja Sylvanin mukaan länsimaista

kommunikaatiokulttuuria hallitsee edelleen tekijä-keskeisyys, mikä johtaa verbaalisten tuotteiden ymmärtämiseen autonomisen puhujan tai kirjoittajan aikomusten kautta ja pitää yksilöä poissulkevalla tavalla tekstin luoja. Tämä näkemys johtaa siihen, että yhteiskunta kutistetaan pelkkiin yksilöiden aikomuksiin, sen sijaan että kyettäisiin lähtökohtaisesti ymmärtämään taustalla olevan yhteisöllisyyden ja käytäntöjen voimakas vaikutus. (Alker & Sylvan 1994: 11–12.) Mikäli halutaan kuitenkin ottaa huomioon tekstien väliset yhteydet ja niiden vaikutukset, on tällainen lukutapa mahdoton koska sekä kirjailija että tämän tuotanto nähdään aina sidoksissa tiettyyn yhteiskunnalliseen kontekstiin.

4.2. Diskurssit ja valta

Analysoitaessa vallan ja diskurssien keskinäisiä suhteita, valtaa tarkastellaan sekä tuottavana että sosiaaliin käytäntöihin ja merkitysjärjestelmiin kietoutuneena ilmiönä. Vallan ja diskurssien välinen suhde on siis nähtävä dialektisena ja tutkijan pääasiallinen intressi onkin usein selvittää, miten valtasuhteet tuotetaan noissa käytännöissä. Toisin sanoen, miten jotkut tiedot saavuttavat totuuden aseman sekä millaisia subjektipositioita niissä ihmisille tuotetaan. (Jokinen & Juhila 1993: 75.)

Genealogian voidaan katsoa keskittyvän tutkimaan vallan strategioita, jotka vaivihkaa ylläpitävät modernin yhteiskunnan perusyksikköjä. (Connolly 1993: 232.) Tällaisessa yhteiskunnassa vallan luonne on sidoksissa ihmisjoukkojen hallitsemiseen ja sen tuottamiin ongelmiin. Valta on läsnä myös arkipäivän yhteiskunnallisissa käytännöissä, joiden mukana se on vähitellen levittäytynyt kaikkialle, kuitenkin samalla kätkien itsensä ja omat mekanisminsa. Näkymättömyys ja huomaamattomuushan ovat tämäntyyppisen vallan toimimisen ja onnistumisen tae. (Fairclough 1992: 49–50.) Kuten teoriassa jo todettiin, tällainen valta on luonteeltaan tuottavaa. Sen sijaan että se olisi jonkin tietyn subjektin omaisuutta, jota tämä voisi käyttää ohjaillakseen tai manipuloidakseen muita, valta nähdään institutionaaliin mekanismeihin kietoutuneena elementtinä, joka nimenomaan tuottaa ja ylläpitää sellaisia etuoikeutettuja normeja kuin subjekti tai tietty epistemologia. (Connolly 1993: 233.) Näitä normeja valta muotoilee ja uudistaa niin, että ne lopulta mukautuvat sen tarpeisiin sopiviksi. (Fairclough 1992: 50.)

Tuottava valta kehittyi yhtä matkaa modernisaation ja sen instituutioiden, kuten koulu- ja vankilalaitoksen kanssa. Perinteisen ylhäältä alas suuntautuvan muodon sijaan se kehittyi pikemminkin toisin päin tiettyjen mikrotekniikoiden, kuten kuulustelun avulla. Fairclough'n mukaan Foucault näkeekin modernissa yhteiskunnassa vaikuttavan kaksisuuntaisen mekanismin vallan ja tiedon välillä. Toisaalta vallan tekniikka kehittyy käyttäen apunaan tietoa, jota muun muassa yhteiskuntatieteet tuottavat, toisaalta tuo tekniikka on keskittynyt harjoittamaan valtaa tiedon keräämisen yhteydessä. Tästä johtuen diskurssit ja kieli ylipäänsä ovat äärimmäisen keskeisiä modernin yhteiskunnan sosiaalisissa prosesseissa ja jos halutaan tutkia vallan vaikutuksia instituutioissa, se edellyttää diskurssien toiminnan ymmärtämistä ja analysoimista. Foucault itse toteaa, että diskurssi ei ainoastaan välitä tietoa valtajärjestelmien välisistä kamppailuista vaan on itse kamppailun kohde, valta, joka täytyy saada. (Fairclough 1992: 49–50.)

Toinen tällaisen luovan vallan piirre on sen normalisoiva luonne. Teoksessaan Tarkkailla ja Rangaista Foucault esittelee näkemyksensä tällaisesta normalisoivasta vallasta, joka sai alkunsa pääosin 1800-luvulla tapahtuneen kurinpitovallan kehityksen ja yleistymisen yhteydessä.

Kaikki yksilöä valvovat instanssit siis ylipäänsä toimivat kahdella tavalla: ne käyttävät binaarista jakoa sekä yksilöiden leimaamista (hullu – tervejärkinen, vaarallinen – vaaraton, normaali – epänormaali); toisaalta ne käyttävät pakollista määräystä ja eriyttävää jakoa (kuka asianomainen on, missä hänen on oltava, miten häntä voi luonnehtia, kuinka hänet voi tunnistaa, kuinka häntä voi jatkuvasti valvoa yksilöllisesti jne.). ... Jatkuva ja kaikkia koskeva jako normaaleihin ja epänormaaleihin yksilöihin on saanut binaarisen leimaamisen ja spitaalisten karkottamisen ulottumaan omaan aikaamme saakka, soveltaen niitä aivan toisenlaisiin kohteisiin. (1975: 225.)

Nämä kaikki binaarisen jaon tuottamat toiseuden alueet rationaalinen subjekti luulee erottaneensa itsestään tai ikään kuin päässeensä niiden yli. Samaan aikaan se hoitaa ja kontrolloi näitä epäkohtia toisissa. Se, mikä ei mahdu subjektiviteetin, järjen ja vastuun kontrollin alle täytyy joko palauttaa ruotuun modernien tunnustusmekanismien avulla tai sitten eristää ja kontrolloida kurinpitomekanismien keinoin. Nämä mekanismit yhdessä siis tuottavat meitä subjekteina. Näin ollen hulluja hoidetaan tänä päivänä (mieli)sairauden uhreina, sen sijaan että he olisivat mahdollisesti merkkejä normien liiasta vaativuudesta subjektia kohtaan. Modernin subjektin eristettyä ja etuoikeutettua asemaa pidetään yllä erottamalla kaikki siihen sopimaton hoidettavaksi/parannettavaksi tai eristettäväksi toiseudeksi.

Etuoikeuttamisen purkaminen taas tapahtuu yhdistämällä sen luoneet ja sitä ylläpitävät normit ja instituutiot järjettömyyteen, hulluuteen, kapinallisuuteen ja perverssiyteen, eli sanalla sanoen epänormaaliuteen. (Connolly 1993: 234–235.)

Vallan näkymättömyyden lisäksi on siis analyysissä otettava huomioon sen normalisoiva luonne, jolla tunnustus- ja rangaistusmekanismit mittaavat jatkuvasti yksilöä vasten normeja. Ne, jotka eivät normien sisään syystä tai toisesta sovi, on tämän logiikan mukaan suljettava yhteisön ulkopuolelle, joko vankiloihin ja mielisairaaloihin tai jopa kokonaisen kansakunnan ulkopuolelle.

Omalle tutkimukselleni ehkä hedelmällisin yhteiskunnallinen valta-yhteys voidaan havaita diskurssien yhteytenä ideologioihin. (Ideologia ymmärretään tässä todellisuuden merkityksellistäjäksi/rakennelmaksi, joka osallistuu hallintasuhteiden tuottamiseen tai muunteluun.) Voidaan katsoa että kaikki sellaiset diskursiiviset käytännöt, jotka osallistuvat jollain tavoin valtasuhteiden ylläpitoon tai uusintamiseen tietyn metadiskurssin sisäpuolella, ovat ideologisesti latautuneita.

Ideologiat yhtenä modernin vallan muotona toimivat tehokkaimmin juuri silloin kun ne luonnollistuvat ja saavuttavat aseman niin sanottuna arkijärkenä, jolloin ihmiset lakkaavat kyseenalaistamasta niitä. Ääritapauksessa ideologian voidaan katsoa positioivan subjektin ja peittävän samalla jälkensä niin, ettei tämä lainkaan huomaa tapahtunutta vaan elää kuvitteellisessa itsehallinnan tilassa. Tosiasiassa lienee kuitenkin äärimmäisen harvinaista että yksi ainoa ideologia pystyisi tähän sillä kuten todettua, diskursiivisen ajattelutavan mukaan ihmiset eivät ainakaan yleensä elä sosiaalisessa tyhjiössä, jossa yksi ajatusmalli kenties kykenisi dominoimaan kaikkea toimintaa. Useimmiten tämäläinen yksilön subjektointi tapahtuu usean erilaisen ja ristiriitaisenkin prosessin toimesta ja näin ollen tämä ikään kuin asuttaa useampaa subjektipositiota samanaikaisesti. Toisaalta ideologiat saavuttavat usein jalansijaa yhteiskunnissa, joita leimaavat alistussuhteet esimerkiksi luokan, sukupuolen tai ihonvärin perusteella. Jos ihmiset ovat siis kykeneväisiä ylittämään tällaiset alistamissuhteet, myös ideologioiden ylittäminen mahdollistuu. Muutoksen mahdollisuus on siis olemassa, joskaan se ei ehkä ole vaihtoehdoista helpoin. (Fairclough 1992: 87–91.)

Yksi tällainen lähestulkoon arkijärjeksi muuttunut ideologia on nationalismi, jota voidaan siis yrittää tutkia diskurssianalyysia apuna käyttäen. Tämä onnistuu jos myös kansallinen identiteetti ymmärretään diskursiivisesti, kieltä apuna käyttäen tuotetuksi ja muunnelluksi. Tällöin ajatus erityisestä kansallisesta yhteisöstä toteutuu vakuuttumisen ja uskomisen kautta poliitikkojen ja median tarjotessa jatkuvasti nationalismia uusintavia diskursseja, joita teoriaosuudessa jo käsiteltiin. (de Cillia, Reisigl & Wodak 1999: 153.)

4.2.1. Hegemoniset diskurssit

Vaikka sosiaalinen todellisuus voikin periaatteessa jäsentyä lukemattomilla eri tavoilla, jotkut jäsenystävät saattavat siis vakiintuessaan tukahduttaa tuota pluralismia, mikä nostaa valtasuhteet osaltaan keskiöön ja omalta osaltaan tutkimuksen kohteeksi. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 11.) Voidaankin katsoa että valtasuhteet ilmentyvät lähestulkoon aina myös diskursseissa, joko eri diskurssien välillä tai jonkin diskurssin sisällä. Molemmissa tapauksissa on kyse hegemonisesta kamppailusta, joskin hieman eri näkökulmasta katsottuna. Kilpailuasemista ensimmäinen ilmentää hegemonista kamppailua siitä, mikä useista ja periaatteessa vaihtoehtoisista merkitysjärjestelmistä loppujen lopuksi saavuttaa totuuden tai niin sanotun arkijärjen statuksen. Diskurssin sisäpuolisten valtasuhteiden analysoiminen taas kertoo jotain siitä, millainen yksi tällaisen hegemonin aseman saavuttanut diskurssi on luonteeltaan, esimerkiksi mistä ja kenen on sallittua puhua sen puitteissa. (Jokinen & Juhila 1993: 76–86.) Hegemonia ymmärretään tässä yhteydessä johtajuuden tai ylivallan tilaksi, josta on jatkuvasti kamppailtava ja jota ei kuitenkaan ole mahdollista lopullisesti koskaan saavuttaa. Hegemoni ennemminkin pyrkii luomaan yhteistyöhön perustuvia liittoumia ja silkan alempien luokkien dominoinnin sijaan se yrittää integroida nämä ja voittaa näiden tuen ideologisin keinoin tai tarjoamalla myönnytyksiä. (Fairclough 1992: 92.)

Hegemonisen diskurssin läsnäolo tai sen näennäinen ainutlaatuisuus ei kuitenkaan sulje pois muita mahdollisia diskursseja. Jos nämä ovat kovinkin ristiriitaisia hallitsevaan diskurssiin nähden, niitä on luultavasti vaikeampi, ellei mahdotonta havaita dominoivan diskurssin alta. Tällöin on analyysissa kyse juuri hiljaisuuksien

kuuntelusta ja paikallistamisesta. Vaihtoehtoiset diskurssit voivat myös kilpailla hegemonisen diskurssin kanssa. Koska hegemoniassa ei ole kyse pysyvistä ja kokonaisvaltaisesta tilasta vaan nimenomaan jatkuvasta valtakamppailusta eri merkitysjärjestelmien välillä, on selvää, että kamppailun osapuolia on oltava useampi. Lisäksi jos hegemoni kerran katsotaan dominoijaksi tai johtajaksi, oletus seuraa, että se tarvitsee myös dominoitavia tai johdettavia. (Fairclough 1992: 92.) Oman aiheen kannalta onkin erityisen mielenkiintoista nähdä, missä määrin aineisto nojaa perinteistä kansallisvaltiota ja kansallisidentiteettiä tukeviin diskursseihin ja toisaalta, miten puhutaan puolestaan maahanmuuttajuudesta ja alkuperäiskansalaisuudesta, jotka ilmiöinä ovat ristiriidassa edellisten kanssa.

Tämän lisäksi hegemonista diskurssia voi tukea joukko erilaisia osadiskursseja toisaalta joko edelliseen sulautuen tai siitä erillisenä mutta ristiriidattomana. Koska juuri ideologiat vallan muotona toimivat arkijärjen tavoin, ihmisten lakatessa kyseenalaistamasta niitä, niiden yhteys hegemonisiin diskursseihin on varsin selkeä. Tällaiset diskurssit ikään kuin edustavat ja uusintavat ideologioita toimien näin osana vallan mekaniikkaa.

4.3. Diskurssien poliittisuus ja diskurssianalyysi politiikan tutkimuksen metodina

Alkerin ja Sylvanin mukaan ratkaiseva argumentti poliittisen diskurssianalyysin puolesta perustuu havaintoon siitä, että poliittinen elämä on mitä suurimmassa määrin järjestynyt diskurssien ympärille, siitä yksinkertaisesta syystä, että useimmat poliittiset teot ovat eksplisiittisesti tai implisiittisesti verbaalisia. (Alker & Sylvan 1994: 10–11.) Poliittisen toiminnan voidaan myös olettaa osallistuvan edellä kuvailtuun hegemoniseen kamppailuun ja valjastaa diskursseja sekä kiinnittää identiteettejä ja käytäntöjä yhdellä tapaa yrityksessä dominoida merkitysten kenttää. (Howarth & Stavrakakis 2000: 3.) Tällöin diskurssi nimenomaan poliittisena käytäntönä tuottaa, ylläpitää ja muuttaa sekä valtasuhteita että niitä yhteisöjä, joiden välillä valtasuhteet vallitsevat. Ideologian voidaan puolestaan ajatella olevan noiden valtasuhteiden sisäpuolella tuotettuja merkityksiä, jolloin poliittinen käytäntö ikään kuin sulkee ideologian sisäänsä. (Fairclough 1992: 67.)

Sekä edellä mainitut valta-aspektit että diskurssien konstitutiivinen luonne tekevät siis niistä luonnostaan poliittisia. Minkä tahansa verbaalisen tuotteen yhdistyminen tekstiin periaatteessa joko uusintaa tai mitätöi sen poliittisen järjestyksen legitimaatiota, jonka sisällä tuo verbaalinen tuote sijaitsee. Epäpoliittiset tekstitkin esittävät tietyn poliittisen järjestyksen binaarisesti joko normaalina tai epänormaalina. Diskurssianalyysi problematisoi nämä suhteet; se denaturalisoi ne eli tekee niistä outoja tai epäluonnollisia. Tämä vaikutus on suoraa seurausta siitä, että diskurssianalyysi keskittyy siihen, miten legitimaatiota usein huomaamattomasti uusinnetaan ihmisten arkisissa, jokapäiväisissä käytännöissä. Poliittisen järjestyksen kritisointi on luonteenomaisesti kriittistä toimintaa; vähintäänkin se sisältää ajatuksen siitä, että järjestys on historiallinen ja sellaisena luotu ja uudelleen luotavissa, pikemminkin kuin luonnollinen. Enimmillään se voi tarkoittaa myös sitä, että tuo järjestys on myös käännettävissä pääläelleen. Diskurssianalyysi on siis kaikkea muuta kuin poliittisesti neutraali tutkimusmetodi. (Alker & Sylvan 1994: 19–20.)

Tämä tekee diskurssianalyysistä sopivan, tai siis periaatteessa ennemminkin yhteensopivan metodin politiikan tutkimuksen kriittisille teorioille. Molemmathan pyrkivät dekonstruoimaan nykyisten järjestysten historiallista syntyä ja kehitystä sen sijaan, että ottaisivat ne annettuina. (Patomäki 1992: 3.) Diskurssianalyysin tehtävän voi nähdä tällaisen teorian toimeenpanona käytäntöön. Kriittisyyttä peräänkuuluttaa myös Fairclough, jonka mukaan yksi diskurssianalyysin päämäärinä on näkymättömien tai huomaamattomien yhteyksien osoittaminen. Näin voidaan joko auttaa niitä, jotka vallitsevat diskurssit jättävät heikompaan asemaan tai ainakin tarjota välineitä tai mahdollisuuksia, joilla nämä voivat mahdollisesti auttaa itseään. (Fairclough 1992: 9.)

4.4. Diskurssianalyysi käytännössä

Kuinka diskurssianalyysi tällaisena kriittisenä metodina sitten toimii käytännössä? Diskurssianalyysia ei voi pitää selkeärajaisena tutkimusmenetelmänä, jota voisi tai pitäisikään orjallisesti noudattaa vaan se on ennemminkin väljä teoreettinen suuntaus, joka sallii tutkimusta tehtäessä eri painotuksia ja metodisia sovelluksia. Niinpä

diskurssianalyysia tehtäessä korostuukin aineiston merkitys, tutkijan perehtyminen siihen ja vuoropuhelu sen kanssa. Analysoitavana kohteena olevaa aineistoa voidaan kutsua siis tekstiksi erotuksena sekä taustalla vaikuttavista merkitysjärjestelmistä, jotka kyllä saattavat heijastua itse tekstiin, sekä toisaalta niistä diskursseista, joita tutkija tuottaa analyysinsa pohjalta. (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 13, 28.) Sallivasta lähestymistavasta johtuen monentyyppiset aineistot sopivat diskurssianalyysin materiaaliksi ja tutkijan oletetaan olevan ensisijaisesti kiinnostunut itse tekstistä sen laatijan sijaan. (Suoninen 1993: 49, 60.)

Koska oma tutkimuskysymykseni on kiinnostunut nimenomaan siitä, millaista kansakuntaa Australiaan tällä hetkellä DIMIA:n toimesta rakennetaan, ja mitä tämä prosessi puolestaan kertoo kansallisesta identiteetistä, kiinnittyy huomio analyysissa juuri valtasuhteisiin ja erityisesti mahdollisiin hegemonisiin diskursseihin ainakin kansallisidentiteetin ylläpitäjänä ja uusintajana. Koska merkityssysteemit esiintyvät aineistossa paloina, on aluksi kiinnitettävä huomio yhtäläisyyksiin eli samojen diskurssien osiin. Yksi hegemonisen diskurssin merkki saattaisikin olla sen määrällinen toistuvuus, toinen puolestaan diskurssin itseäänselvyys ja vaihtoehdottomuus. Tämän jälkeen voidaan kysyä, ovatko moninaisuus ja ristiriitaisuus väistyneet yksinkertaistamisen tieltä ja jos näin on, miten tuo yksinkertaistaminen on saatu näyttämään vakuuttavalta. Yksinkertaistamisessa on usein kyse käytäntöjen luonnollistamisesta, joka on voimakkaimmillaan silloin, kun merkityksiä kytketään suoraan luontoon. Tällöin saadaan aikaan illuusio siitä, että ihmisen tai ihmisyhteisön sijaan luonto tuottaa tai synnyttää sosiaalisen järjestyksen. (Jokinen & Juhila 1993: 80–91.)

Yksi tekstin mahdollista ideologisuutta ilmentävä piirre on sanavalintojen merkitys, johon huomiota kiinnitettäessä tarkastellaan tiettyjä avainsanoja, joilla on yleistä tai paikallista kulttuurillista merkitystä, sanoja, joiden merkitys on monimielinen ja saattaa vaihdella sekä sanojen merkityspotentiaalia hegemonian muotona tai kamppailun keskipisteenä. Mahdollisia tekstissä esiintyviä metaforia tulisi verrata muissa yhteyksissä käytettyihin vertauskuviin ja päätellä, mitkä kulttuuriset tai ideologiset tekijät ovat vaikuttaneet juuri tämän metaforan valintaan. Lisäksi olisi hyvä tarkkailla tekstin esioletuksia ja sitä, ovatko ne yhteydessä kyseessä olevan tekstin tuottajan vai jonkun muun aiempaan tekstiin. Tämä on yksi tapa tutkia

intertekstuaalisuutta. Muita huomionarvoisia seikkoja analyysia tehdessä ovat muun muassa se, miten teksti on tuotettu, eli onko sillä enemmän kuin yksi tuottaja ja onko tämä vastuussa sekä itse tekstin kirjoittamisesta, sen muotoilusta että ideasta sen takana. Tekijämuotoja ja erityisesti passiivin käyttöä on usein syytä tarkkailla ja miettiä yhteiskunnallista merkitystä näiden takana. Lisäksi voidaan esittää arvioita siitä, kenelle teksti on loppujen lopuksi tuotettu ja siitä, tarvitaanko sen ymmärtämiseksi taustatietoja ja jos näin on, kuinka paljon. Näin huomio kiinnittyy myös tekstin tulkinnalliseen puoleen, eli siihen, minkälainen on tässä tapauksessa oltava sen lukijan tietopohja, jotta teksti avautuisi tälle. (Fairclough 1992: 233–238.)

Kuten sanottua, analyysi kuitenkin elää niin sanotusti omaa elämäänsä, jonka pääosaa näyttelee aineisto ja sen suhteet teoriaan sekä analyysin tekijään. Tämän vuoksi on hankalaa yrittää vetää analyysin rajauksia ja yhteenvetoa huomionarvoisista seikoista ennen perinpohjaista perehtymistä aineistoon.

5. ANALYYSI

Aineistosta mainitsen sen verran, että analysoitavat puheet on otettu DIMIA:n virallisilta www-sivuilta. Kuten metodiosuudessa jo todettiin, itse puheet sisältöineen lienevät analyysille puhujia ja heidän henkilöisyyttään tärkeämpää. Todettakoon kuitenkin, että Australian alkuperäisasukkaista puhuu nykyinen maahanmuutto- ja aboriginaaliasioiden ministeri Amanda Vanstone kun taas maahanmuuttoa koskevat puheet on allekirjoittanut hänen edeltäjänsä, nykyinen oikeusministeri Philip Ruddock. Erillistä monikulttuurisuussalkkua kantava ministeri on juuri vaihtunut, eikä hän ole ilmeisesti vielä ehtinyt kommentoida vastuualuettaan. Tämän vuoksi aineistoksi on kerätty joitakin yleisiä monikulttuurisuutta koskevia tiedotteita samaisilta www-sivuilta. Analyysi alkaa maahanmuuttajuudesta, siirtyy monikulttuurisuuteen ja päättyy alkuperäiskansoja koskeviin puheisiin. Järjestys on siis sama kuin itse ministeriön nimessä (Department of Immigration, Multicultural and Indigenous Affairs).

Lisättäköön tässä, että kaikkien aineistosta valikoimieni suorien otteiden ja lainausten suomennokset ovat omaa käsialaani. Suomennokset on sijoitettu suoraan tekstiin, heti alkuperäiskielisten otteiden perään.

5.1. Muukalaisministeriö?

Mikäli seurataan Campbellin ja Connollyn ajatuskulkua, identiteetin rakennus vaatii aina toiseutta, jonka muoto vain ajoittaisin väliajoin vaihtelee. Raja itsen ja toisen välillä ei kuitenkaan ole staattinen eikä myöskään välttämättä ainoa laatuaan. Identiteetin rakennus ja ylläpito edellyttää monia ja monenlaisia rajanvetoja, jotka ovat useimmiten ennemminkin muuttuvia harmaita alueita kuin selkeitä mustavalkoisia linjoja. Tämä pätee myös Australiaan. (Campbell 1992: 128.) Ulkopolitiikan ohella siirtolaispolitiikka on yksi tällaisista rajanvedoista, joilla kansallisidentiteettiä luodaan ja myös sen on pakko olla jatkuvassa liikkeessä ja valmiina määrittelemään identiteettiä toiseuden kautta.

Kuten jo johdannossa kävi ilmi, Australian maahanmuuttolinjauksista vastaava ministeriö on nimeltään Department of Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs, eli suomeksi siirtolais-, monikulttuurisuus-, ja alkuperäiskansasiainministeriö. Ensisilmäyksellä tässä ei näyttäisi olevan mitään kummallista; päinvastoin vaikuttaa aivan luonnolliselta että saman organisaation alaisuuteen on yhdistetty siirtolaisuus sekä alkuperäiskansojen asiat, joita samaan syssyyn lisätty monikulttuurisuus näyttäisi kätevästi yhdistävän. Illuusio luonnollisuudesta tai normaaliudesta kuitenkin häviää kun pohditaan sitä, mikä näitä kahta, maahanmuuttajaa ja Australian aboriginaalia mahdollisesti yhdistää. Loppujen lopuksi ei oikeastaan mikään muu kuin ehkä se, että molemmat asuttavat tai oikeammin tulevat asuttamaan samaa valtiota ja mahdollisesti tällöin jakavat Australian kansalaisuuden. Miksi heidän politiikkojansa sitten ajaa yksi ja sama ministeriö? Kyseessä on olisi periaatteessa sama asia, jos Suomen Ulkomaalaisvirasto hoitelisi sivutöinään saamelaisten asioita.

Molemmat ryhmät vaativat eittämättä ministeriötason tarkastelua. Australian maahanmuutto-ohjelma on jo yksinään niin laaja ja kontrolloitu, että se vaatisi oman

ministeriönsä ja DIMIA:n rakennetta tarkasteltaessa käy ilmi, että se viekin ministeriön kapasiteetista leijonanosan. (DIMIA Annual Report 2003–04: 13–14.) Australian alkuperäiskansat ovat puolestaan kaikkea muuta kuin tyytyväisiä asemaansa ja kohteluunsa valtaväestön taholta. Osa heistä jopa siinä määrin, että he kampanjoivat aktiivisesti Pohjoisterritorion muuttamiseksi autonomiseksi alueeksi tai mahdollisesti jopa itsenäiseksi aboriginaalivaltioksi. Mikäli tällaista jakoa ei haluta, alkuperäiskansojen asiat ja sovittelu heidän ja siirtolaisperäisten australialaisten välillä vaativat siis myös edelleen omia hoitajiaan. Ongelmalliseksi asian tekee kahta aivan eri ihmisryhmää edustavien osastojen yhdistäminen yhden ministeriön alaisuuteen.

Kyseessä ei ole edes jonkinlainen muinaisjäännö Australian rassistisesta historiasta, sillä muutos eli alkuperäiskansojen asioiden ymppääminen yhteen maahanmuuttajuuden kanssa tapahtui niinkin hiljattain kuin 2000-luvulla. Siirtolaisministeriö tunnettiin vielä vuonna 1997 ja ilmeisesti jonkin aikaa tämän jälkeenkin nimellä Department for Immigration and Multicultural Affairs. (Ruddock 1997 [www-dokumentti].)¹² Aboriginaaliasioiden politiikkaa hoidettiin tällöin ympäristöministeriön alaisuudessa. Jonkinlaista kehitystä voitaisiin ehkä heidän kohdallaan katsoa siis tapahtuneen, ellei heillä näiden kahden välillä olisi ollut hetken verran myös omaa erillisministeriötänsä¹³. Lievää päättämättömyyttä on aboriginaalien asiainhoidossa joka tapauksessa ollut viime vuosina havaittavissa.

Asiaa voitaneenkin ajatella positiivisten yhtäläisyyksien lisäksi myös näitä kahta ryhmää yhdistävien, mahdollisten epätoivottavien tai negatiivisten piirteiden kautta. Sekä maahanmuuttajat että aboriginaalithan ovat molemmat ongelmallisia ilmiöitä esimerkiksi juuri vankan kansallisidentiteetin kannalta. Maahanmuuttajat ovat alun perin jotain muuta kansallisuutta ja sinänsä uhka valmiille kansan narratiiville. Lisäksi he liikkuvat ikään kuin uhmaten kansan ja territorion perinteistä kuviteltua yhteyttä ylittäen tällä tavoin luonnottomasti valtioiden ja kansojen rajoja. Kuten

---

¹² Kandintyön yhteydessä vuonna 2003 vierailin ahkerasti kyseisen ministeriön sivuilla ja muistelen sen kulkeneen vielä tällöin nimellä DIMA. Todistusaineistoa tästä ei kuitenkaan ole ja ainoa kirjallinen viittaus DIMA:an löytyi analysoitavana olleesta Ruddockin vuoden 1997 puheesta.

¹³ Vuonna 1998-1999 oli Australiassa olemassa ministeriö nimeltään Department for Environment, Heritage and Aboriginal Affairs. Sen sijaan vuonna 2000-2001 ja ilmeisesti vielä kaksi vuotta tämän jälkeenkin aboriginaaleilla olikin ikioma ministeriönsä, Department for Reconciliation and Aboriginal and Torres Strait Islander Affairs. Nykyisin aboriginaalit taas ovat yksi DIMIA:n vastuualueista.

edellä jo todettiin nämä seikat muuttavat helposti ja nopeasti maahanmuuttajan taloudellisesta hyödykkeestä kansalliseksi uhkaksi ja päinvastoin. Samalla tavoin jo pelkkä sana alkuperäiskansa viittaa siihen kuuluvan erottautuvan tai erottuvan jollain tavoin oikeasta historiallisesti muodostuneesta ja muodostetusta australialaisesta kansasta. Myöskään monikulttuurisuus ei istu useimmiten kulttuurisesti yhtenäiseen kansan narratiiviin.

Huolimatta monikulttuurisuuden kaikkialle kantautuvasta ylistyksestä ja harmonia-ym. päivistä, voitaisiinko Australian siirtolais-, monikulttuuristen ja alkuperäiskansa-asiainministeriö mieltää siis ennemminkin eräänlaiseksi rajapolitiikkaa harjoittavaksi muukalais- tai toiseusministeriöksi? Tällöin sen tehtävänä olisi campbellilaisen ulkoministeriön tapaan pitää huoli rajapolitiikan toimivuudesta sekä valtion näkyvällä maantieteellisellä rajalla että yhteiskunnan sisäpuolella kulkevilla näkymättömillä rajoilla. Kun perinteinen diplomatia ja nimenomaan valtioiden välinen rajapolitiikka olisivat yhä ulkoministeriön heiniä, DIMIA:n tehtäväksi jäisivät näin nimenomaan *kansainväliset* suhteet. Näin ajateltuna niin maahanmuutto kuin monikulttuurisuuskin, alkuperäiskansoista puhumattakaan koettaisiin jollain lailla toiseudeksi ja DIMIA omalta osaltaan rakentaisi kansallisidentiteettiä ja australialaisuutta määrittelemällä ennen kaikkea sitä, mikä ei ole australialaisuutta.

Tähän ajatukseen nojaten olen analyysissäni pyrkinyt hahmottamaan näitä DIMIA:n kolmea vastuualuetta koskevia diskursseja ministerien puheissa, joista analysoitava teksti koostuu. Kaiken kaikkiaan vaikuttaisi siltä, että identiteetin vaatima toiseus nousee esiin tavalla tai toisella sekä maahanmuuttoa että aboriginaaleja koskevissa kannanotoissa. Monikulttuurisuus ei sekään näyttäisi olevan varsinainen australialaisen kansallisidentiteetin kantava voima. Ennemmin sen voisi mieltää laajaa maahanmuuttoa seuranneeksi välttämättömäksi pahaksi, jota tulee yhteisen hyvän nimissä kontrolloida. Siinä, miten ja millaisia sanavalintoja käyttäen kustakin kolmesta vastuualueesta puhutaan, oli kuitenkin merkittäviä eroja. Taitaapa joukosta myös nousta yksi yli muiden, mikäli etsitään australialaisuuden toista.

5.2. Reilu aussilainen ja rikastuttava maahanmuuttaja

”Some people have criticised Australian leadership of somehow failing of instill a strong sense of nationalism. This is not true. We do have a strong and discernible national identity. We do have a strong and discernible Australian culture.” (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

”Jotkut ovat kritisoinneet Australian johtajia siitä, että he olisivat epäonnistuneet vahvan kansallistunteen luomisessa. Tämä ei ole totta. Meillä on oma, vahva kansallisidentiteettimme. Meillä on oma, vahva australialainen kulttuurimme.”

Lukiessani maahanmuuttajuutta koskevia puheita, huomio kiinnittyi ensiksi erityisten sanavalintojen sijaan niiden yleiseen sävyyn. Ministeri Philip Ruddockin kannanotot ovat selkeästi maahanmuuttopolitiikkaa puolustelevia, mikä saattaisi johtua 1990-luvun lopulla jälleen kerran virinneestä kansallisesta huolesta koskien australialaista kansallisidentiteettiä ja sen mahdollista muutosta huonompaan maahanmuuton myötä. Tällaista huolta loi erityisesti populistinen One Nation –puolue, jonka johtohahmo Pauline Hanson valittiin vuonna 1996 parlamenttiin varsinaisella äänivyöryllä. One Nation kampanjoi voimakkaasti sellaisilla teemoilla kuin venepakolaisuus ja maahanmuutto ylipäänsä ja huolena oli teoriaosuudessakin käsitelty niin sanotun perinteisen, hyvän australialaisuuden katoaminen uusien, erinäköisten ja -tapaisten maahanmuuttajien ja näiden mukanaantuomien ongelmien myötä.

Ruddockin puheet voidaan katsoa vastaukseksi nimenomaan näille hansonisteille sekä muille huolehtijoille, mistä osoituksena ovat lausahdukset kuten:

”Never more than in recent times have immigration and related issues caused such concern and division within the community. Never before has the program seen such low levels of support and understanding.” (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

”Koskaan aikaisemmin eivät maahanmuutto ja siihen liittyvät asiat ole nostattaneet tällaista huolta ja erimielisyyttä yhteiskunnassamme. Koskaan aikaisemmin maahanmuutto-ohjelma ei ole kohdannut yhtä matalaa kannatusta tai ymmärrystä.”

Puolustelu tulee ilmi myös seuraavissa kommentteissa:

”...I want to put to rest, here and for all time, the fanciful proposition that, even if we wanted to, we could shut down Australia’s migration program completely.” (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

”...haluan laittaa tässä ja nyt pisteen ehdotuksille, joiden mukaan voisimme, tai pystyisimmekään totaalisesti pysäyttämään Australian maahanmuutto-ohjelman.”

Sekä:

”So the question is not how do we stop migration but how do we manage it to gain the best outcomes for Australia.” (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

”Kysymys ei ole siitä, miten pysäyttää maahanmuutto vaan miten hallita sitä saadaksemme parhaat tulokset Australialle.”

Lisäksi Ruddock vakuuttaa tarttuvansa maahanmuutto-ohjelman epäkohtiin ja sitä myötä sulkevansa tien epäaidoilta hakijoilta ja ohjelman hyväksikäyttäjiltä. Hän painottaa useaan otteeseen myös ohjelman ’reiluutta’ (fairness ja fair-go). (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

“.. it is the Australian way to give everyone “a fair go”.” (Ruddock 1997 [www-dokumentti].)

“..on australialainen tapa antaa jokaiselle reilusti tilaisuus.”

Nämä muistutukset tästä erityisen australialaisesta reiluudesta ovat nähdäkseni läheistä sukua teoriaosuudessa käsitellylle mateship- eli toverihengelle, joka on yksi australialaisen narratiivin kulmakivistä. Näin siirtolaisministerinkin puhe palaa 1800-luvun uudisraivaajakaudelle etsimään australialaisuuden syvintä olemusta. Viittaukset tasa-arvoon, toveruuteen ja reiluuteen voidaan näin nähdä esimerkkinä intertekstuaalisuudesta, jolla nimenomaan australialaisuutta uusinnetaan.

Hallitusta maahanmuutosta koitua hyöty ja kansallinen intressi siirtolaispolitiikan ohjenuorana toistuvat Ruddockin puheissa. Nimenomaan maahanmuuton hallittavuus näyttäisikin olevan se asia, jota Ruddock pitää toistamisen arvoisena. Erityisen mielenkiintoisia ovat myös ilmoitukset kansallisen identiteetin ja kulttuurin säilymisestä maahanmuuton lisääntyessäkin. Tämän enempää hän ei tuota identiteettiä sen enempää kuin kansallista kulttuuriakaan määrittele, mutta nähtävästi tässä viitataan johonkin aivan muuhun kuin paljon puhuttuun monikulttuurisuuteen. Toteaahan hän myös muun muassa seuraavaa:

”The measures that the Government has put in place will mean that we should no longer be afraid of the extent to which traditional national boundaries are coming down. We should not be afraid that Australia’s national identity and culture is being undermined – it is not.” (Ruddock 1998 [www-dokumentti].)

”Hallituksen toimeenpanemat muutokset tarkoittavat sitä, ettei meidän tule enää pelätä sitä, että perinteiset kansalliset rajat hajoaisivat. Meidän ei tule olla huolissamme siitä, että Australian kansallisidentiteetti ja –kulttuuri olisivat uhattuina – asia ei ole näin.”

Olisiko siis niin, että tiukasti hallittu maahanmuuttopolitiikka turvaa loppujen lopuksi teoriaosuudessa käsiteltyä australialaisuutta valikoimalla maahanpyrkijöiden valtavasta joukosta juuri ne, joilla on parhaimmat mahdollisuudet muuttua nopeasti jos ei aivan australialaisiksi, ainakin kovasti heidän kaltaisikseen? Tähän viittaisivat ainakin muuttuneet maahanmuuttotilastot, joita sanomalehti The Australian otsikoi syksyllä 2004 seuraavasti: ”Surge in British skilled migrants.” eli ”Ammattitaitoisten brittien maahansyöksy”. (The Australian 22.11.2004).

Journalistit näyttävät tulkinneen tilastoja aivan oikein. DIMIA:n omat tilastot nimittäin vahvistavat sen seikan, että vaikkakin Australiaan emigroituu yhä ihmisiä ympäri maailmaa, määrällisesti tilaston kärjessä ovat viime vuosina olleet ensin britit ja irlantilaiset¹⁴ ja hyvänä kakkosena uusiseelantilaiset¹⁵. Myös vanhoista Iso-Britannian Afrikan siirtomaista kuten Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta muuttaneiden määrä on vahvassa kasvussa. Australian uusi, tiukka maahanmuuttopolitiikka pistetesteineen ja kielikokeineen näyttää siis suosivan ennen kaikkea entistä emämaata ja toisaalta muiden, ainakin jossain määrin Australian kaltaisten siirtomaavaltioiden kansalaisia. (DIMIA Settler Arrivals 1993–1994 to 2003–2004: 3-9.)

Toinen tekstistä nouseva, tällä kertaa nimenomaan monikulttuurista identiteettiä sivuava seikka käsiteltiin jo teoriaosuudessa. Philip Ruddock tuo nimittäin puheissaan esille maahanmuutosta seuranneen australialaisuutta rikastuttavan vaikutuksen. Ghassan Hagen analysointia vasten Ruddockin promoteima monikulttuurisuus näyttäytyy kuitenkin aivan yhtä ohuena ja marginaalisena kuin edellä kerrotussa lastenkirjan tarinassa.

Ehkä paljastavin on Ruddockin vuoden 1997 Draft Speech, jossa hän taloudellisten näkökohtien jälkeen mainitsee seuraavaa:

”...while I have concentrated on the economic benefits of migration I do not want to overlook the many ways in which migrants have enriched our cultural and social lives.”

”...vaikka olenkin keskittynyt maahanmuuton tuomiin taloudellisiin hyötyihin, en halua ylenkatsoa kaikkia niitä tapoja, joilla maahanmuuttajat ovat rikastuttaneet kulttuurista ja sosiaalista elämäämme.”

---

¹⁴ Vuonna 2003-2004 yhteensä 19214 henkilöä.

¹⁵ Vuonna 2003-2004 yhteensä 14418 henkilöä.

ja jatkaa:

”I think Australia would be a very dull place without its cosmopolitan shopping centres, extensive variety of restaurants, availability of different foods and various sports. All of these things are hardly a burden on Australia.” (Ruddock 1997 [www-dokumentti].)

”Luulen, että Australia olisi kovin tylsä paikka ilman kauppakeskuksia, ravintoloiden laajaa kirjoa, erilaisten ruokien saatavuutta ja urheilulajeja. Kaikki nämä asiat ovat tuskin taakka Australialle.”

Tämä kommentti voisi olla esimerkki suoraan Hagen kirjasta, jossa hän ruotii Australiaa valkoisen kulttuurin ympärille muodostuneena tilana, jota valkoisen kulttuurin edustajat nationalisteina hallitsevat, ja jossa kaikki muut kulttuureineen ovat korkeintaan heitä varten olemassa oleva, rikastuttava elementti. Ruddockhan mitä ilmeisimmin puhuu juuri tällaisesta Hagen mainitsemasta kulinaristisesta monikulttuurisuudesta, jopa mainiten erikseen ravintoloiden ja ruokalajien kirjon *rikastuttavan* vaikutuksen.

Ruddock ei kuitenkaan lopeta tähän, vaan jatkaa:

”In fact there are very few areas where migrants have not made a contribution to the Australian way of life – medicine, science, primary industry, mining, sport, education, the arts and culture and business.” (Ruddock 1997 [www-dokumentti].)

”Itse asiassa on olemassa hyvin vähän alueita, joilla maahanmuuttajat eivät olisi vaikuttaneet australialaiseen elämäntyyliin – lääketiede, tiedemaailma yleensä, raaka-aineteollisuus, kaivokset, urheilu, koulutus, taide, kulttuuri ja bisnes.”

Tästä mittavasta litaniasta puuttuu kuitenkin eräs, ehkä tärkein australialaiseen elämäntapaan vaikutuksensa omaava alue, nimittäin politiikka. Siirtolaisten suhteen edustuksellisuus ei aivan toteudukaan australialaisessa politiikassa; mitä korkeammalla tasolla liikutaan, sitä harvemmaksi jää esimerkiksi ns. NESB-siirtolaisten (NESB = Non-English Speaking Background) osuus. Samalla voidaan ajatella toimijuuden jäävän lopulta anglo-australialaisten käsiin, aivan kuten Hagen mainitsemassa lastenkirjan tarinassa. Nämä muut kuin englantia äidinkielenään puhuvat siirtolaiset ovat selkeästi aliedustettuina sekä paikallis-, osavaltio- että liittovaltiotasolla. Muun muassa siirtolaiskysymyksistä vastaavalla liittovaltiotasolla aliedustus on kaikkein selkeintä; esimerkiksi vuoden 1998 parlamenttivaaleissa valittujen siirtolaispoliitikkojen kokonaismäärä oli 27, kun taas NESB-siirtolaisten

osuus tästä oli vaivaiset 9. Parlamentin jäseniä valitaan yhteensä 150, eli on selvää, että koko populaatioon suhteutettuna erityisesti NESB-siirtolaisten jääminen ilman omaa edustajaa on ennemminkin sääntö kuin poikkeus. Paikallispolitiikan tasolla tilanne on jo selkeästi parempi, mutta tämänhetkisestä maahanmuuttopolitiikasta vastaavat lähinnä valkoihoiset, keski-ikäiset ja englantia äidinkielenään puhuvat miehet. (Zappalà 2001: 834–835.)

Ruddockin maahanmuuttoa käsittelevissä puheissa kohtaavat siis reilu australialainen ja rikastuttava maahanmuuttaja. Ensimmäisen tehtävänä on lopettaa kansallisidentiteetistä huolehtiminen, koska tähän ei juuri ole syytä. Rikastuttavan maahanmuuttajan tehtäväksi jääkin saavuttuaan lähinnä reilun aussin ruokkiminen ja muu mahdollinen hoivatyö sekä viihdyttäminen.

5.3. Monikulttuurisuuden hallinta

Vastikään vaihtunut monikulttuurisuusministeri ei ole ehtinyt vielä kommentoimaan portfolionsa sisältöä, joten varsinaisten puheiden puuttuessa analysoin sitä, miten monikulttuurisuudesta ylipäänsä puhutaan DIMIA:n www-sivuilla. Seuraavat tekstinotteet on otettu kyseisiltä sivuilta otsikon Multicultural Australia alta.

”Australia’s cultural diversity is a key part of our national identity.” (Australian Multicultural Policy 2005 [www-dokumentti]).

”Kulttuurien moninaisuus Australiassa on olennainen osa kansallisidentiteettiämme.”

Kuten kommentti toteaa, kulttuurien kirjo on sekin osa australialaista kansallisidentiteettiä. Australian hallitus menee usein jopa niin pitkälle, että väittää monikulttuurisuuden olevan itse asiassa yhtä kuin australialaisuus. Monikulttuurisuus on jo pitkään ollut Australian virallisella poliittisella agendalla ja onpa sille lohkaistu osansa DIMIA:sta ministereineen kaikkineen. Eikä aivan syyttä. Kuten jo johdannossa todettiin, Australiaan on emigroitunut vuosien saatossa ihmisiä lähestulkoon jokaisesta muusta olemassa olevasta maailman valtiosta ja näin ollen siis myös useista eri kulttuureista. Edellä oleva kommentti jatkuukin seuraavasti:

”According to the 2001 Census, 23% of Australians were born overseas. An additional 20% had at least one parent born overseas. Between us, we speak about 200 languages and practise a wide variety of religions.” (Australian Multicultural Policy 2005 [www-dokumentti].)

”Vuoden 2001 väestönlaskennan mukaan 23% australialaisista on syntynyt ulkomailla. Kokonaisella 43 prosentilla ainakin toinen vanhemmista on syntynyt ulkomailla. Yhteensä me puhumme noin 200 kieltä ja harjoitamme useaa uskontoa.”

Monikulttuurisuus on siis epäilemättä osa Australian arkipäivää, miksei myös australialaisuutta. Sen sijaan kansallisidentiteetin asemaan se ei ainakaan vielä yllä. Ensinnäkin teoriaosuudessa käsitellyissä australialaisuuden tarinassa ja sen yhä jatkuvissa representaatioissa (esimerkiksi kansalliset juhlapäivät) monikulttuurisuudella on hyvin marginaalinen osa. Sitä korostavat käytännöt, kuten Harmoniapäivä on luotu vasta muutama vuosi sitten eikä monikulttuurisen identiteetin asema vaikuta todellakaan järin vahvalta. Lisäksi toisaalla DIMIA:n www-sivuilla todetaan suoraan, että samaisen vuoden 2001 väestönlaskennan yhteydessä on saatu selville myös se, että jopa 12 763 880 australialaista tunnustaa kristinuskoa. Vieläkin useampi (14 041 091) australialaisista puhuu ainoastaan englantia kotikielensä. (Multicultural Australia – A Snapshot [www-dokumentti].) Näin siis valtiossa, jossa kyllä puhutaan yhteensä 200 kieltä ja harjoitetaan useaa uskontoa, mutta jossa yhtä lailla yksi kulttuuri dominoi edelleen kaikkia muita.

Vaikka australialaisesta monikulttuurisuudesta pyritään luomaan positiivista kuvaa ja korostetaan monikulttuurisen kansallisidentiteetin mahdollisuutta, jotain outoa on myös siinä tavassa, *miten* aiheesta ministeriön www-sivuilla puhutaan. Esimerkiksi yhteiskunnan erityislaatuinen sopuisuus tuodaan esille useaan otteeseen:

”Immigration has shaped our nation and Australians have embraced respect for cultural diversity, making Australia one of the most harmonious societies in the world.” (Community Information and Harmony 2005 [www-dokumentti].)

”Maahanmuutto on muovannut kansakuntaamme ja australialaiset ovat hyväksyneet eri kulttuurien kunnioittamisen, mikä tekee Australiasta yhden maailman sopuisimmista yhteiskunnista.”

Kyseisessä kaksisivuisessa dokumentissa pelkästään sana sopu tai sen johdannainen mainitaan kokonaista 20 kertaa. Yhteen lauseeseen se on mahdutettu kolme kertaa:

”The government is committed to pursuing the Living in Harmony initiative, including Harmony Day activities, to promote community harmony.” (Community Information and Harmony 2005 [www-dokumentti].)

”Hallitus on sitoutunut viemään eteenpäin Elämää sopuoinnussa -aloitetta, mukaan lukien Harmoniapäivän aktiviteetit, tuodakseen esille yhteiskunnan sopuisuutta.”

Sopuointua ja harmoniaa ei unohdeta myöskään muissa monikulttuurisuutta käsittelevissä dokumenteissa. (Tällaisia ovat esimerkiksi Australian Multicultural Policy 2005 [www-dokumentti] ja A New Agenda for Multicultural Australia [www-dokumentti].)

Vaikka harmoniaa lapioidaan näin suu ja silmät täyteen herää kuitenkin kysymys siitä, mitä tuo yhteiskunnallisen tai kansallisen sovun ylenmääräinen korostaminen lopulta monikulttuurisuudesta kertoo? Ehkäpä kulttuurien yhteiselo ei välttämättä niin sopuisaa olekaan. Kun dokumentti on vielä otsikon Managing Diversity eli moninaisuuden/monikulttuurisuuden *hallinta* alla, nousee iloisen yhdessäolon sijaan ennemminkin mielikuva siitä pelosta, jonka sovun mahdollinen loppuminen seurauksineen toisi. Nähdäkseni monikulttuurisuutta siis pyritään Australiassakin ennen kaikkea kontrolloimaan tai hallitsemaan. Samalla pelko yhteiskunnallisista levottomuuksista¹⁶, joita monikulttuurisuus saattaisi mahdollisesti aiheuttaa elää taustalla.

Mainittakoon lisäksi, että Ruddockin puheista paikallistettu ’reiluus’ näyttäisi olevan läsnä myös monikulttuurisuuspuheissa. Tasa-arvoa ja reilua korostetaan ainakin dokumentissa Australian Multicultural Policy, jossa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Fairness for each person – all Australians are entitled to equality of treatment and opportunity. Social equity allows us all to contribute to the social, political and economic life of Australia, free from discrimination, including on the grounds of race, culture, religion, language, location, gender or place of birth.” (Australian Multicultural Policy 2005 [www-dokumentti].)

Reilua kaikille – kaikki australialaiset ovat oikeutettuja tasa-arvoiseen kohteluun ja mahdollisuuksiin. Yhteiskunnallinen tasa-arvo sallii meidän kaikkien osallistua Australian yhteiskunnalliseen, poliittiseen ja taloudelliseen elämään vapaana rodullisesta, kulttuurisesta, uskonnollisesta, sukupuolesta, kielestä, paikkakunnasta tai synnyinpaikasta johtuvasta syrjinnästä.”

Australian yhteiskunnallisen laboratorion ajat tasa-arvoisine tuotteineen lienevät kuitenkin ohitse. Onpa Australiasta kuulunut nyttemmin huhuja oikeasta islamilaisvainostakin. Aamulehden mukaan pääministeri Howard asettaisi mieluusti

---

¹⁶ mukaanlukien virallinen sisällissota, jolta tähän asti ollaan välttytty

kuuntelulaitteita moskeijoihin ja jopa kouluihin, jotta mahdollinen lietsonta väkivaltaan ja nykyisin niin muodikkaaseen islamilaisterrorismiin saataisiin ajoissa selville. Monikulttuuriseen yhteiskuntaan olennaisesti kuuluvaa yleistä uskonnonvapautta tämä ei hänen mukaansa loukkaa. Kuitenkin muslimeja on maassa ja kansalaisina vaivaiset 280 000 vasten reilua 12 miljoonaa kristittyä. (AL 25.8.2005) Vaikka monikulttuurisuus siis väistämättä onkin osa australialaista yhteiskuntaa, kansallisidentiteetistä se on vielä kaukana. Näin siis virallisesta monikulttuurisuuspaatoksesta huolimatta, jota hallituksen internet-sivuilla kyllä riittää. Aboriginaaleihin monikulttuurisuus ei tosin yllä.

5.4. Ulkopuolinen aboriginaali

”When we are still developing our national identity Indigenous Australia must help us define who we are.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti]).

”Kansallisidentiteettimme yhä kehittyessä alkuperäiskansojen Australian tulee auttaa meitä määrittelemään keitä me olemme.”

Alkuperäiskansain asioista vastaavana ministerinä Amanda Vanstone tuskin yhtyy David Campbellin määrittelyyn identiteetin muodostuksesta erilaisuuden kautta, mutta teoriataustaa vasten hänen edellä mainittu virkkeensä vaikuttaa hupaisan ilmeiseltä. Luultavasti Vanstone haluaisi kommenttinsa luettavan inklusiiviseksi, niin että aboriginaalit näyttäisivät muodostavan osan onnellista australialaista perhettä. Tämän ajatuksen kuitenkin romuttaa hänen oma edeltävä kommenttinsa:

”I reckon a very small percentage of Australians have actually met an Indigenous Australian. It would be lucky to be one in ten that have actually met an Indigenous Australian.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”Luulen että hyvin pieni prosentti australialaisista on todella tavannut aboriginaalin. Hyvässä lykyssä yksi kymmenestä todella on tavannut aboriginaalin.”

Ensinnäkin kommentti erottelee niin sanotun oikean Australialaisen ja alkuperäisasukkaan toisistaan, jolloin heistä yhtenäisen kansan sijaan muodostuu ikään kuin kaksi toisilleen vierasta ryhmää. Tämä kansalainen – aboriginaali –jaottelu myös säilyy läpi kaikkien neljän analysoitavan puheen. Eivätkä ryhmät ole oikeastaan pelkästään vieraita toisilleen, sillä Vanstonen kommentti saa aboriginaalin kuulostamaan vähintäänkin eksoottiselta ’bongattavalta’ eläimeltä tai jopa

marsilaiseen verrattavalta ulkoavaruuden olennolta. Tämä on tietysti vain yksittäinen kommentti ja lisäksi voidaan spekuloida sillä, mitä Vanstone tarkoittaa tapaamisella, esimerkiksi onko kyseessä vaikkapa päivällinen vai lasketaanko jo näköhavainto tapaamiseksi. Vanstonen puheissa kuitenkin toistuu tällainen vierauden tai outouden idea, samoin kuin se, että tekstien toimijana tai puhujana ei ole koskaan aboriginaali. Näinhän on esimerkiksi juuri edeltävässä otteessa, jossa tapaavana osapuolena on nimenomaan kansalainen australialainen kun taas aboriginaalille jää passiivinen tavattavan osa.

Tällainen aboriginaaleja vieraannuttava diskurssi on selkeästi havaittavissa, vaikka Vanstonen puheet ovatkin täynnä tunnustuksia heidän marginaalisesta asemastaan australialaisessa yhteiskunnassa sekä ehdotuksia tuon aseman parantamiseksi.

”First Australians, frankly, are very tired of coming last.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti]).

”Ensimmäiset australialaiset ovat suoraan sanoen kyllästyneitä olemaan aina viimeisiä.”

Erityisesti ministeri painottaa alkuperäiskansojen äänen kuulemistä ja kuuntelemista.

”There are two key aspects to this change. One is genuinely giving Indigenous Australians a voice.” (Vanstone 2005a [www-dokumentti].)

”Tähän muutokseen liittyy kaksi pääasiaa. Toinen on aidon äänen antaminen aboriginaaleille.”

”Too many Indigenous Australians have been marginalised for too long. Too often well-motivated people assume to speak on their behalf. They became the powerful ones, not the locals. We have got to put an end to that. We need to give the locals the voice.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”Liian monta Australian alkuperäisasukasta on marginalisoitu liian pitkään. Liian usein hyväätarkoittavat ihmiset olettavat voivansa puhua heidän puolestaan. Näistä ihmisistä on tullut paikallisten sijaan vallanpitäjiä. Tämä käytäntö on nyt lopetettava. Meidän täytyy antaa ääni paikallisille.”

Ensinnäkin on mielenkiintoista, että Vanstone hallituksineen on lopulta se, jolla on oikeus antaa tuo ääni. Ovathan tietyt aboriginaalit olleet jo vuosikymmeniä varsin ’äänekkäitä’. Esimerkiksi Australian parlamentin viereen 1970-luvulla pystytetty aboriginaalien telttaparlamentti on yhä paikoillaan ja sen kulloisetkin edustajat valmiita tuomaan esille omien yhteiskuntiensä epäkohtia. Lisäksi tällaisen

empowering the people-puheen¹⁷ vuoksi on ihmeellistä, että hänellä tuntuu kuitenkin jo olevan selkeä käsitys siitä, mitä alkuperäiskansat viime kädessä tarvitsevat:

”It is important that we do not forget the role of states and territories in reducing disadvantage. After all they are the key providers for education, health, housing and community safety and will have an important role to play in these reforms. ... Northern Territory Chief Minister, Clare Martin says that improving education, housing, employment and health are more important than symbolic gestures.” (Vanstone 2004a [www-dokumentti].)

”Emme saa unohtaa osavaltioiden ja territorioiden roolia epäkohtien parantamisessa. Nehän ovat viime kädessä koulutuksen, terveydenhuollon, asuntojen ja turvallisuuden ensisijaisia tarjoajia ja tämän vuoksi niillä tulee olemaan tärkeä rooli näissä uudistuksissa. ... Pohjoisterritorion johtaja Clare Martin sanoo, että koulutuksen parantaminen ja asuntojen, työpaikkojen ja terveydenhuollon tarjoaminen ovat tärkeämpiä kuin symboliset eleet.”

Koulutus, terveydenhuolto, asuminen sekä työllistyminen – kaikki selkeästi länsimaisia tavoitteita - politiikan pääpainotuksina mainitaan puheissa useasti. Kertaakaan nämä ehdotukset eivät kuitenkaan vaikuta tulevan aboriginaaleilta itseltään vaan ne ovat joko Vanstonen tai jonkun muun hallituksen tai paikallishallinnon jäsenen omia ajatuksia. Itse asiassa aboriginaalien ääntä ei oikeastaan kuulu, eikä sitä myös kuunnella kertaakaan Vanstonen puheissa. Ennemmin he ovat yhä edelleen valtion sisäisen kehitysavun kohde, eivätkä näin lähelläkään oikeata australialaista.

Mielenkiintoinen huomio on myös Pohjoisterritorion Clare Martinin maininta niin sanottujen konkreettisten toimien ensiarvoisuudesta symbolisiin eleisiin nähden. Symbolinen elehän olisi esimerkiksi myös virallinen anteeksipyyntö alkuperäiskansoilta menneisyyden julmuuksista. Tätä aboriginaalit ovat itse vaatineet pääministeri John Howardin kuitenkin kieltäytyessä missään nimessä tällaisesta anteeksipyyntöstä. Aboriginaaleihin kohdistuneita menneisyyden ikäviä tapahtumia (massamurhat, stolen generation¹⁸ jne.) ei mainita myöskään Vanstonen puheissa, mikä saattaa aiheuttaa lievää hämmennystä lukijassa. Nykyinen tilanne kuten nuorten

---

¹⁷ Vanstone toteaa näet myös seuraavaa: ”Who would have thought that in 1971 when John Lennon sang ‘Power to the People’ that in 2005 a right-of-centre government would be going direct to the local people to ask them to shape their own future.” (2005b [www-dokumentti].) “Kuka olisikaan ajatellut kuullessaan vuonna 1971 John Lennonin laulavan ‘Power to the People’, että vuonna 2005 oikeistohallitus pyytäisi paikallisia itseään muuttamaan tulevaisuutensa suuntaa.”

¹⁸ Stolen generation eli ns. varastettu sukupolvi viittaa niihin tuhansiin aboriginaalilapsiin, jotka vuosien 1910 ja 1970 välillä siepattiin vanhemmiltaan hallituksen toimesta ja vietiin kasvatukseen eri puolille Australiaa. Harvat heistä onnistuivat tämän jälkeen yhdyttämään sukulaisensa. (Bryson 2000: 352.) Tarkoista luvuista samoin kuin hallituksen tarkoitusperistä kiistellään yhä, mutta ilmeisesti kyseessä oli eräänlainen rodunjalostusyritys. Ks. esim. Pilger 2002, The Chosen Ones.

aboriginaalien päihdeongelmat, mielenterveyshäiriöt ja perheväkivalta saatetaan näin helposti ymmärtää yksinomaan heidän omaksi syykseen. Mieltävätpä jotkut syyn ongelmiin olevan geneettinenkin, mikä tietysti päästää politiikasta vastanneet ja siitä vastaavat pälkähästä. (Pilger 2002: 166.)

Kuin kompensoidakseen hiljaisuuttaan marginaalisen historian seikoista ministeri Vanstone korostaa yhtä lailla käytännön toimien ensiarvoisuutta puheeseen ja muihin symbolisiin eleisiin verrattuna. ”Deeds more important than words.” (Vanstone 2004a [www-dokumentti].) ”Teot sanoja tärkeämpiä” kuuluu eräänkin puheen tiivis otsikko, joka jatkuu seuraavasti:

”The Prime Minister has maintained a practical approach to Indigenous Affairs in the face of criticism by those that think symbolic gestures are the answer.” (Vanstone 2004a [www-dokumentti].)

”Pääministeri on alkuperäiskansain politiikassa pysyttäytynyt käytännöllisessä lähestymistavassa niiden kritiikin edessä, jotka luulevat symbolisten eleiden olevan vastaus.”

Muissa puheissa linja pysyy samana:

”..I am sure we need to keep focussed on practical improvements to the lives of Indigenous Australians.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti].)

”..olen varma että meidän tulee keskittyä käytännön parannuksiin alkuperäisaustralialaisten elämässä.”

”There has been a shift from the theoretical and ideological to the real and the practical.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”On tapahtunut siirto teoreettisuudesta ja ideologisuudesta todelliseen ja käytännölliseen.”

Kuten sanottua, nuo käytännön keinot ovat kutakuinkin tärkeysjärjestyksessä terveydenhuolto, koulutus, asunnot ja työllistyminen. Näiden selkeiden kehitysavun kohteiden lisäksi Amanda Vanstone uskaltautuu ilmaisemaan myös, mitä aboriginaalit itse tahtovat tulevaisuutensa suhteen tehdä. Todettuaan ensin, miten vaikeaa länsimaisen infrastruktuurin rakentaminen olisi Australian syrjäisimmille seuduille hän sanoo: ”joidenkin ehdottaneen ratkaisun olevan siirtyminen kaupunkeihin perinteisiltä asuinpaikoilta.” (”Some say the solution is for remote communities to leave the traditional lands and shift near or into towns where there are better services and many more jobs.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti].)

Ilmeisesti hän katsoo tässä olleen tarpeeksi pohjustusta, sillä seuraavaksi Vanstone kertoo meille yksinkertaisesti että:

”As time marches on, young Indigenous children *will* want to move to the towns and capital cities.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti]. Kursivointi kirjoittajan.)

”Ajan kuluessa aboriginaalilapset ja -nuoret tahtovat muuttaa kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin.”

Toisteltuaan siis aikansa, miten tärkeää suoran äänen antaminen aboriginaaleille ja miten tärkeää hallituksen on vihdoinkin kuunnella mitä sanottavaa heillä itsellään on, ministeri paljastaakin siis pitäneensä korvansa tiukasti kiinni. Silti hän tuntuu jo edeltä käsin tietävän mitä he haluavat ja kertoo sen myös puheessaan. Äänen antamisen sijaan, Vanstone vaikuttaakin oikeastaan varastavan sen aboriginaaleilta.

Vanstone vihjaa myös enemmän tai vähemmän hienovaraisesti, mitä kunnon australialaisen ja siis myös aboriginaalin tulisi elämällään tehdä.

”Most Australians achieve economic independence through having a regular job and hopefully owning their own home. In urban and regional centres, its is a matter of assisting Indigenous Australians to capture opportunities in the local economy. Many have already done so. But we can do more. ... We need to remove impediments to business development and ensure that Aboriginal-owned land can generate economic returns should the community choose to do so. Of course, there won’t be jobs for everyone locally in most of the remote communities. But with a decent education young people will have the chance to establish themselves in the towns and cities if they choose. Educated young will have a choice. We need to aim for Indigenous Australians to become a part of the real economy. A separate protected economy created by government will not last the distance.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”Useimmat australialaiset saavuttavat taloudellisen itsenäisyyden käymällä säännöllisesti töissä ja toivottavasti omistamalla kotinsa. Sekä kaupungeissa että maaseudulla on alkuperäisaustralialaisia avustettava löytämään mahdollisuuksia paikallistaloudessa. Monet ovat jo ne löytäneetkin. Mutta voimme tehdä enemmän. ... Meidän tulee poistaa yrittäjäykehityksen esteitä ja varmistaa, että aboriginaalien omistama maa voi tuottaa taloudellista hyötyä, mikäli yhteisö näin toivoo. Syrjäisissä yhteisöissä paikallisia työpaikkoja ei tietenkään tule olemaan tarjolla jokaiselle. Toisaalta kunnon koulutuksen omaavat nuoret ihmiset voivat asettua asumaan kyliin ja kaupunkeihin, mikäli haluavat. Koulutetuilla nuorilla tulee olemaan valinnan mahdollisuus. Meidän täytyy tähdätä siihen, että alkuperäisaustralialaisista tulee osa kansantaloutta. Hallituksen luoma erillinen, suojattu talous ei kestä välimatkan tyranniaa.”

Vaikka Vanstone vakuuttaakin toisaalla, ettei hallituksen tämäntapaisissa toimissa ole kyse assimilaatiosta tätä on vaikea uskoa.

”This is not assimilationist. This is about providing people with real choices and the opportunity to determine their own destiny.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti].),

”Assimilaatiosta tässä ei ole kysymys. Vaan siitä, että ihmisille tarjotaan oikeita vaihtoehtoja ja mahdollisuus päättää omasta kohtalostaan.”

Ohjaavathan lähes kaikki yllämainitut ehdotukset aboriginaaleja kohti kaupunkeja ja länsimaista elämäntapaa. Vaihtoehtoja ei juuri tarjota. Lisäksi ministeri Vanstone osaa esittää asian ovelasti siten, että vaikka toimijuus pysyikin tiukasti hänen käsissään, vastuu oikeista ja ainoista valinnoista, jotka hän itse sanelee, siirtyy puheiden kohteelle.

”It is a great disrespect to Indigenous Australians if we do not allow them the opportunity to change behaviours, take responsibility and to be real partners.” (Vanstone 2004b [www-dokumentti].)

”Olisi meidän puoleltamme painava epäluottamuslause aboriginaaleille, mikäli emme antaisi heille mahdollisuutta muuttaa käytöstään, ottaa vastuuta ja olla todellisia kumppaneita.”

”They (aboriginals) haven’t been shown the respect of being given the opportunity to identify their problems, to have a hand in shaping the solutions nor making a contribution to the outcome.” (Vanstone 2005a [www-dokumentti].)

”Heitä (aboriginaaleja) ei ole kunnioitettu sen vertaa, että heille olisi annettu mahdollisuus identifioida ongelmansa, osallistua ratkaisujen kehittämiseen tai vaikuttaa lopputulokseen.”

Vanstone näyttäisikin antavan aboriginaaleille kaksi vaihtoehtoa: liity osaksi valkoista, länsimaista australialaisuutta tai pitäydy omissa alkukantaisissa tavoissasi ja jää yhteiskunnan ja kansan ulkopuolelle. Ensimmäinen vaihtoehtoista kieltämättä tarjoaa mahdollisuuden australialaisuuteen, mutta täysin Vanstonen ylhäältä alas sanelemilla ehdoilla. Aboriginaalien ääni on tässä kohden erityisen vaiti. Ei ole ehkä ihme, ettei esimerkiksi Pohjoisterritorion itsehallinnon mahdollisuutta mainita hallituksen edustajan puheissa sanallakaan. Neljässä analysoitavassa puheessaan Vanstone kuittaa kuitenkin myös muut aboriginaalien itsensä esittämät, julkisuudessa paljon kiistellyt maa- ja metsäasiat yhdellä lauseella:

”I assure you that the nature of Indigenous land tenure is not up for grabs – inalienability and native title will remain the core.” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”Vakuutan, ettei alkuperäiskansojen maa- ja metsäoikeuksia ole unohdettu - heidän oikeutensa maahan ja sitä seuraava maareformi pysyvät politiikan ytimenä.”

Tämän enempää hän ei aiheesta puhu. Ilmeisesti maa- ja metsäoikeusasiatkin siis Vanstonen mukaan lukeutuvat edellä mainittuihin symbolisiin eleisiin.

Kaiken kaikkiaan puheet ovatkin omituinen sekoitus kuuntelemista ilmeisen kuuroilla korvilla, ylhäältä annettavaa kehitysapua ja toisaalta aboriginaalien vastuuta korostavaa yhteistyötä sekä lupauksia marginaalisuuden poistamisesta erityisesti toimijuuden jäädessä silti omiin käsiin. Usein Vanstone onnistuu pyörtämään lauseen alun lupauksensa jo ennen pistettä. Hänen hiljainen vallankumouksensa kuulostaakin aivan erityisen hiljaiselta ainakin mitä aboriginaaleihin itseensä tulee:

”Happily, I can say a quiet revolution in Indigenous affairs is already underway.” (Vanstone 2005a [www-dokumentti].)

”Voinkin tyytyväisenä todeta, että hiljainen vallankumous alkuperäiskansojen asioissa on jo hyvässä vauhdissa.”

Hiljaisen vallankumouksensa lisäksi Vanstonen new conversation – agenda tuskin muuttaa valtasuhteita lupauksista huolimatta.

”We are at a point in history when Australia is embarking on a ‘new conversation’ in Indigenous Affairs. ... Aboriginal and Torres Strait Islander people, their families and communities must be at the centre of the new conversation. They must be given a voice. The conversation must be with them, not about them...” (Vanstone 2005b [www-dokumentti].)

”Olemme historian käännekohtassa, jossa Australia on alkamassa uuden keskustelun alkuperäiskansojen politiikassa. ... Aboriginaalit ja Torresinsalmen saarelaiset, heidän perheensä ja yhteisönsä tulee olla tämän keskustelun keskiössä. Heille tulee antaa ääni. Keskustelun tulee tapahtua heidän kanssaan, ei heitä koskien..”

Tämä new conversation vaikuttaisi olevan ennemminkin no conversation-agenda, joka sysää aboriginaalit mikäli mahdollista, vielä entistäkin marginaalisempaan asemaan. Samoissa puheissa, joissa annetaan ääni ja luvataan myös kuunnella sitä kun listataan heti perään ministeriön valmistelemat ja mitä ilmeisimmin myös budjetoidut suunnitelmat aboriginaalien ahdinon selvittämiseksi. Lukijalle tuskin jää epäselväksi joko kansalainen australialaiseen ja toisaalta eksoottiseen, avun tarpeessa olevaan toiseen, eli aboriginaaliin.

Edellä esitetyt näytteet osoittanevat, että aboriginaalien marginaalinen asema ja heidän toiseutensa aitoihin australialaisiin nähden tuskin poistuu Vanstonen vallankumouksen myötä. Toisilla toisilla eli maahanmuuttajilla ei näyttäisi olevan hätäpäivää, vaikka heidänkin marginaalisuutensa niin sanottuihin oikeisiin australialaisiin on toki analysoitavissa ja esimerkiksi Ghassan Hagen toimesta analysoitukin. Lopuksi tahdon kuitenkin nostaa esiin vielä yhden oudon esimerkin

Amanda Vanstonen puheesta vuoden 2005 helmikuulta. Se alleviivaa aiemmin tekstissä kehiteltyä ajatusta DIMIA:n statuksesta erityisenä toiseus- tai muukalaisministeriönä.

Näytteessä Vanstone puhuu vastikään perustetuista yhteistyökeskuksista, joiden tarkoituksena on ilmeisesti vähentää byrokratiaa hallituksen ja aboriginaalien välisessä kanssakäymisessä.

”Through a network of Indigenous Coordination Centres, public servants from the key departments are now out in the field, closer to the communities. These are the front line public servants charged with the responsibility of making individual agreements with individual communities.” (Vanstone 2005a [www-dokumentti].)

”Alkuperäisasioiden koordinoitikeskusten verkon välityksellä asianmukaisten ministeriöiden virkamiehet ovat nyt siirtyneet kentälle lähemmäksi yhteisöjä. Nämä ovat etulinjan virkamiehiä vastuussa yksittäisten yhteisöjen kanssa solmittavista yksittäisistä sopimuksista.”

Byrokratian vähentäminen kuulostaa sinällään tavoittelemisen arvoiselta asialta. Puheen jatko on sen sijaan mielenkiintoinen:

”These ICC’s will work very much like our embassies do overseas. They represent the Australian Government, even though not every department is represented in the embassy. Equally if there’s a problem they can’t resolve they have dedicated contacts in the Office of Indigenous Policy Coordination in Canberra.” (Vanstone 2005a [www-dokumentti].)

”Nämä koordinoitikeskukset tulevat toimimaan hyvin samalla tavoin kuin lähetystömme ulkomailla. Ne edustavat Australian hallitusta vaikkakaan jokainen ministeriö ei ole edustettuna lähetystössä. Mikäli he kohtaavat ongelman, jota eivät pysty ratkaisemaan, heillä on hyvät yhteydet alkuperäisasioiden koordinoitikeskukseen Canberrassa.”

Koordinoitikeskusten suora vertaaminen Australian maantieteellisten rajojen ulkopuolella sijaitseviin lähetystöihin tuntuu ainoastaan vahvistavan näkemystä DIMIA:sta eräänlaisena ulkoministeriön ohella toimivana toiseusministeriönä. Se vain harjoittaa rajapolitiikkaa ja –valvontaa myös valtion rajojen sisäpuolella, ja siellä siis ennen kaikkea aboriginaalien suhteen. Heidän “muukalaisyhteisöihinsä” DIMIA lähettää tällaisia diplomaattisia lähetystöjä hoitamaan mitäpä muuta kuin kansainvälisiä suhteita. Tämä vertaus vain korostaa aboriginaalien asemaa australialaisuuden historiallisena toisena. Alkuperäisasukkaiden marginaalinen asema ei Vanstonen puheista päätellen – tai niistä huolimatta – ole muuttumassa. Ainakaan parempaan suuntaan.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET: MONI- VAI MONOKULTTUURISUUS IDENTITEETIN PERUSTANA?

Kaiken kaikkiaan, vasten teoria- ja metodipohjia analyysi näyttäisi tuoneen valoa, joskaan ei kovin kirkasta sellaista australialaiseen identiteettikriisiin. Myönnettäkään, että puheista paikallistetut diskurssit ovat itsessään melko ohuita ja yleistäviä. Ne eivät myöskään liiemmin tarjoa mahdollisuuksia saati konkreettisia ehdotuksia siihen, miten kansallisidentiteetistä saattaisi saada perinteisen ulossulkevan sijaan mukaanottavamman tai aidosti monikulttuurisen. Ennemminkin analyysi tyytyy varmistelemaan seikkoja, jotka jo moni on tätä ennen paljastanut. Kiinnostavaa analyysin tuloksissa on kuitenkin se, miten Australian kaltainen valtio, jonka väestö perustuu laajaan ja pitkään jatkuneeseen maahanmuuttajuuteen, näyttäisi pitäytyvän samankaltaisissa identiteetin muodostuksen tekniikoissa kuin sitä huomattavasti homogeenisemmat kansakunnat tai yhteisöt.

Vaikka analysoitavia puheita ei montaa ollutkaan eivätkä ne myöskään olleet erityisen pitkiä, kansallisidentiteetti mainittiin jokaisen aihealueen yhteydessä. Maahanmuutosta puhuttaessa se mainittiin useaan kertaan. Tämä tuki nähdäkseni ajatusta DIMIA:sta juuri tällaisena identiteetti- sekä toiseusministeriönä, jonka huolena monen muun asian lisäksi on australialaisen kansallisidentiteetin representointi ja kansojen välisen rajapolitiikan toimivuus.

Periaatteessa dominoiva kansallisidentiteetti näyttäisikin yhä perustuvan teoriassa hahmoteltuun australialaisuuden tarinaan, jota erilaiset representaatiot tukevat. Vaikka kansallisia juhlapäiviä tänä päivänä onkin useita, niistä juhlituimmat, pitkäikäisimmät ja tärkeimmät palaavat vuodesta toiseen muistelemaan mantereen eurooppalaisen valloituksen ja toisaalta Euroopassa ja Euroopan puolesta käytyjen sotien hetkiä. Mikäli aineistosta pitäisi hahmotella jonkinlaista kansallisidentiteettiä vahvistavaa metadiskurssia, se olisi monikulttuurisuuden sijaan yhdenlaisiin arvoihin, kulttuurisiin tapoihin ja kieleen perustuva australialaisuus. Näyttäisikin siltä, että mitä pitemmälle historiaan australialainen pystyy sukunsa läsnäolon Australian mantereella jäljittämään, sitä australialaisempi hän on. Kuitenkin sillä varauksella, että tuo läsnäolo on ollut brittiläistä ja saapunut aikaisintaan ensimmäisen laivueen

mukana. Rangaistusvankimenneisyys ei vaikuttaisikaan enää olevan ongelma tai häpeä vaan ennemminkin se takaa nykyään osuuden rajatusta kansallisuuskakusta.

Itse puheissa pyritään toki välttämään mainintoja tähän yhdenlaiseen kulttuuritarinaan perustuvasta australialaisuudesta ja tuodaan sitä vastoin esille monikulttuurisen kansallisidentiteetin onnistumistarinaa. Niitä lukiessa on kuitenkin ilmeistä se, minkä monet ovat tutkimuksellaan osoittaneet. Puheet on aina osoitettu australialaisille, joita kaikki kansalaiset eivät kuitenkaan vaikuttaisi olevan. Sen sijaan niissä puhutaan ryhmistä tai ilmiöistä, jotka ovat tavalla tai toisella ongelmallisia vankalle, historiallisesti muodostuneelle ja muodostetulle kansallisidentiteetille. Näitä puhuttavia ryhmiä ovat siis tässä tapauksessa niin maahanmuuttajat, monikulttuurisuus kuin aboriginaalitkin. Näistä puheen kohteista puhutaan australialaisille ja useimmiten näin tehdessä puheen sävy on rauhoittava. Puheiden välittämä yhteinen sanoma tuntuukin ennen kaikkea olevan: ”Kansalaiset, älkää huolehtiko, näistä asioista *huolimatta* kansallinen identiteettimme ja kulttuurimme eivät tule muuttumaan.”

Vaikkakin tietynlainen toiseuden idea välittyi jokaisesta puhealueesta, niiden välillä oli kuitenkin suuria eroja. Kaikista kolmesta ehdottomasti vierain asia australialaisuudelle näyttivät olevan mantereen alkuperäiskansat. Kuilu aboriginaalien ja muiden australialaisten välillä on edelleen hämmästyttävän syvä. Vaikka heille tarjottiinkin puheessa mahdollisuutta kansalaisuuteen, ehdot olivat tiukat. Perinteisille elintavoille ja varsinkaan alkuperäiskansojen kielille ei länsimaisessa Australiassa eikä sen luomassa australialaisuudessa ole tilaa, lukuun ottamatta ehkä muutamaa lähinnä turisteille suunnattua näytösluontoista keskusta. Muutenkin säännöt saneltiin ylhäältä alaspäin ja niiden tavoitteena oli lopulta vanha tuttu assimilaatio, tällä kertaa tosin hieman lievitettynä versiona. Jäähän aboriginaaleille tätä nykyä sentään mahdollisuus myös kieltäytyä ja jatkaa elämäänsä marginaalissa. Tämä vaihtoehto saattaa kuitenkin lyhentää tuota elämää varsin radikaalisti. Aboriginaalien keskimääräinen elinikä kun on huimat 20 vuotta valtaväestöä alhaisempi.

Tämä aboriginaaleihin kohdistettu assimilaatiolla australialaiseksi –idea sotii tietysti jo itsessään monikulttuurista kansallisidentiteettiä vastaan. Eivätkä sitä liioin tue DIMIA:n kehittelemät pisteytystestit, jotka näyttävät tehokkaasti seulovan

maahanpyrkijöiden suuresta joukosta ammattitaitoiset ja englantia äidinkielenään puhuvat. Heille ovet Australiaan ovat jälleen avoinna, eikä osallisuus australialaisuuden tarinassakaan ole aivan poissuljettu mahdollisuus. Ainakin jo toinen sukupolvi tulee varmasti tuntemaan paikan ja kansan kodikseen. Muutkin kulttuurit toki toivotetaan ainakin nimellisesti tervetulleiksi, mutta mitä voimakkaammin ne eroavat jo olemassa olevasta australialaisuudesta, sitä painokkaammin puheet näyttäisivät korostavan nimenomaan sopuisan yhteiselon tärkeyttä ja tuovan esille kulttuurien hallintadiskurssia. Taustalla tuntuu kaiken aikaa vaanivan pelko kulttuurien sekamelskasta mahdollisesti seuraavista yhteiskunnallisista levottomuuksista.

Australian tapauksessa maahanmuutto ei yllättäen vaikuttaisikaan olevan kansallidentiteetin ongelmista pahin. Alkuperäiskansojen jatkuvan marginalisoinnin ja sitkeässä elävän monikulttuurisuuden pelon sijaan maahanmuuttajista yleensä puhutaan varsin positiiviseen sävyyn, tuoden esille maahanmuuton historiaa ja sen mukanaantuomia etuja. Näyttäisikin siltä, että huolimatta maan ja kansan ikaikaiseksi koetusta yhteydestä Australia ei voi mitenkään peittää menneisyyttään, jonka erottamaton osa ovat maahanmuuttajat. Tämä tausta on myös nykypäivän aidoilla australialaisilla, joista aidoimmat voivatkin jäljittää historiansa aina 1700-luvun rangaistusvankeihin saakka. Asiaa voineekin selittää sillä, että Australia keksittiin ja australialaisuus kansallisuutena kehittyi vasta Australian mantereella. Siellä sinne ensimmäisinä vuosikymmeninä päätyneet ihmiset alkoivat vähitellen ihmetellä sitä, keitä he loppujen lopuksi oikein olivat. Tätä ennen ja vielä pitkään tämän jälkeenkin identiteetti perustui englantilaisuuteen, josta se hiljalleen alkoi muotoutua omaan anglo-australialaiseen suuntaansa. Uudisraivaajista tuli tällaisen uuden identiteetin esikuvia eikä heidän muistonsa ole vieläkään täysin kadonnut. Uudisraivaajaveljeyden lisäksi australialaisuus nojaa yhä edelleen myös sellaisiin kulttuurisiin tuliaisiiin kuin englannin kieli ja kristinusko.

Sen sijaan tekstistä useampaan otteeseen nouseva rikastuttavuusdiskurssi ei oikeastaan puhukaan nykyisistä hyväksyttävistä maahanmuuttajista vaan heistä, joista esimerkiksi Ghassan Hage käyttää nimitystä ”etnisen näköinen tai oloinen maahanmuuttaja”. Rikastuttavuusdiskurssin tarkoituksena lieneekin hälventää australialaisten epäluuloa tällaisia epäaustralialaisen näköisiä ja tapaisia

maahanmuuttajia kohtaan. Rikastuttavuus rikastuttaa tässä tapauksessa vain australialaisuutta, ei päinvastoin. Rikastuttavan maahanmuuttajan tarkoitus onkin olla olemassa Australiaa ja australialaisuutta varten ja mieluiten hänen tulee oleskella kyökin puolella valmistamassa herkkuja australialaisille. Tällainen kulinaristinen tai urheilullinen monikulttuurisuus on kuitenkin jälleen osoitus marginaalisesta kansallisidentiteetistä. Kuten edellä todettiin, esimerkiksi politiikassa näiden rikastuttavien, mutta jotain muuta kuin englantia äidinkielenään puhuvien maahanmuuttajien määrä on mitätön.

Kaiken kaikkiaan puheet ja niistä nousevat diskurssit luovat tietynlaista kuvaa australialaisuudesta, jolla on pitkä dominoiva historiansa. Tätäkin enemmän ne kuitenkin marginalisoivat tiettyjä ryhmiä ja ilmiöitä, jotka näin ollen jatkavat elämäänsä australialaisuuden laidalla ilman suurta toivoa pääsystä osaksi sitä itseään. Kuten johdannossa taisin jo todeta, mikään ei tietenkään ole niin varmaa kuin epävarma varsinkaan kun kyseessä on poliittisesti ohjailtava ja diskursiivisesti rakentuva sosiaalinen ilmiö. Ehkäpä siis tästäkin kansallisidentiteetin tarinasta tulee vielä joskus sitä, miksi puheet sitä jo nyt väittävät, eli aidosti monikulttuurista australialaisuutta. Tällä hetkellä australialaisuus näyttäisi mahdollistuvan vain perinteisen, varsin pitkäkestoisen kulttuuriassimilaation myötä.

Mikäli itse jatkaisin australialaisuuden arvoitusten ratkomista tutkimuksen muodossa, kiinnittäisin Australian hallituksen sijaan huomiota marginaaleihin. Myös viralliset puheet saisivat jäädä ja analyysin kohteeksi voisivat tulla vaikkapa elokuvat. Kuten sanottua, marginaaliset australialaiset ovat olleet kaikkea muuta kuin äänettämiä ja mielipiteettömiä vaikei heitä hallituksen sivuilla juuri näkisi tai kuulisikaan. Tästä osoituksena on esimerkiksi aboriginaalien varastetusta sukupolvesta kertova elokuva *Rabbit-Proof Fence*. Pelkästään sen katsomalla näkee jo vilauksen tarinan toisesta puolesta.

LÄHDELUETTELO

Aineisto

Australian Multicultural Policy. Muutettu 22.6.2005. [www-dokumentti].
<<http://www.dimia.gov.au/multicultural/australian/index.htm>>

Community Information and Harmony. Muutettu 22.6.2005. [www-dokumentti].
<<http://www.dimia.gov.au/multicultural/diversity/community.htm>>

A New Agenda for Multicultural Australia. Muutettu 11.3.2004. [www-dokumentti].
<http://www.dimia.gov.au/multicultural/_inc/publications/agenda/agenda1.htm>

Ruddock, Philip. (1997) Luettu 9.3.2005. *Draft Speech*. [www-dokumentti].
<http://www.dimia.gov.au/kits/the_facts/kitnotes.htm>

Ruddock, Philip. (1998) Luettu 3.2.2005. *Immigration Reform: the Unfinished Agenda*. [www-dokumentti]. <http://www.dimia.gov.au/kits/the_facts/speech.htm>

Vanstone, Amanda. (2005a) Muutettu 23.2.2005. *Address to National Press Club*. [www-dokumentti].
<http://www.atsia.gov.au/media/speeches/23_02_2005_pressclub.htm>

Vanstone, Amanda. (2005b) Muutettu 31.5.2005. *Address to the Reconciliation Australia Conference, Old Parliament House, Canberra*. [www-dokumentti].
<http://www.atsia.gov.au/media/speeches/31_5_2005_reconciliation.htm>

Vanstone, Amanda. (2004a) Luettu 29.7.2005. *Deeds more important than words*. [www-dokumentti]. <http://www.atsia.gov.au/media/speeches/Manne_Essay.htm>

Vanstone, Amanda. (2004b) Muutettu 4.9.2004. *Opening Address, Bennelong Society, Sydney*. [www-dokumentti].
<http://www.atsia.gov.au/media/speeches/4_09_2004_bennelong.htm>

Lähdekirjallisuus

Alker, Hayward R. ja David Sylvan (1994) *Kuinka diskurssianalyysi voi edesauttaa politiikkatieteen kehittymistä?*. Kosmopolis. Vol.24:3. s.5-25.

Anderson, Benedict (1991) *Imagined Communities – Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.

Ashley, Richard K. (1988) *Untying the Sovereign State: A Double Reading of the Anarchy Problematique*. Millennium Vol 17, No 2. s.227-262.

Ashley, Richard K. & R.B.J. Walker (1990) *Speaking the Language of Exile: Dissident Thought in International Studies*. International Studies Quarterly (1990) 34, 259–268.

”Australian hallitus osoittaa ovea äärimuslimeille.” Uutinen. Aamulehti 25.8.2005

Birrell, Bob (2001) *National Identity*. Teoksessa Jupp, James (toim.): *The Australian People – An Encyclopedia of the Nation, Its People and Their Origins*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bryson, Bill (2001) *Down Under*. London: Black Swan

Campbell, David (1998) *National Deconstruction – Violence, Identity, and Justice in Bosnia*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Campbell, David (1992) *Writing Security - United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Castles, Stephen (2001) *Multiculturalism in Australia*. Teoksessa Jupp, James (toim.): *The Australian People – An Encyclopedia of the Nation, Its People and Their Origins*. Cambridge: Cambridge University Press.

Connolly, William E. (1993) *The Terms of Political Discourse*. Oxford: Blackwell Publishers.

de Cillia, Rudolf, Martin Reisigl & Ruth Wodak (1999) *The discursive construction of national identities*. *Discourse & Society*. Vol.10:2. s.149-173.

DIMIA 2003-2004 *Annual Report*. (2004) Canberra: Commonwealth of Australia.

DIMIA – *Commemorative Days*. Luettu 13.5.2005. [www-dokumentti]. <<http://www.dimia.gov.au/multicultural/australian/multikit/11-commemorative-days.pdf>>

DIMIA – *Multicultural Australia – A Snapshot*. Luettu 13.5.2005. [www-dokumentti]. <<http://www.immi.gov.au/multicultural/australian/multikit/13-snapshot.pdf>>

DIMIA Fact Sheet Number 15. *Population Projections*. Muutettu 22.1.2004. [www-dokumentti]. <<http://www.immi.gov.au/facts/15population.htm>>

DIMIA – *Settler Arrivals 1993-1994 to 2003-2004*. (2004) Canberra: Commonwealth of Australia.

Fairclough, Norman (1992) *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Fierke, Karin M. (2002) *Links Across the Abyss: Language and Logic in International Relations*. *International Studies Quarterly*. 46. s.331-354.

Foucault, Michel (1980) *Tarkkailta ja Rangaista*. Helsinki: Otava.

George, Jim & David Campbell (1990) *Patterns of Dissent and the Celebration of Difference: Critical Social Theory and International Relations*. *International Studies Quarterly* (1990) 34:3. s.269-293.

Hage, Ghassan (2000) *White Nation – Fantasies of White Supremacy in a Multicultural Society*. New York: Routledge.

Hage, Ghassan (2003) *Against Paranoid Nationalism – Searching for Hope in a Shrinking Society*. Annandale: Pluto Press Australia.

Howarth, David & Yannis Stavrakakis (2000) *Introducing discourse theory and political analysis*. Teoksessa Howarth, David; Aletta J. Norval & Yannis Stavrakakis: Discourse theory and political analysis. Manchester: Manchester University Press.

Jokinen, Arja; Kirsi Juhila & Eero Suoninen (1993) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arja & Kirsi Juhila (1993) *Valtasuhteiden analysoiminen*. Teoksessa Jokinen, Arja; Kirsi Juhila & Eero Suoninen: Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino.

Jupp, James (toim.) (2001) *The Australian People – An Encyclopedia of the Nation, Its People and Their Origins*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jupp, James (2002) *From White Australia to Woomera – The Story of Australian Immigration*. Cambridge: Cambridge University Press.

Kristeva, Julia (2003) "Nous deux" or a (hi)story of intertextuality. *The Romanic Review*. Vol.93:1-2. s.7-13.

McMaster, Don (2002) *Asylum-seekers and the insecurity of a nation*. *Australian Journal of International Affairs*. (2002) Vol. 56, No. 2, s.279-290.

Patomäki, Heikki (1992) *Maailmamme rajat – rakentava katsaus maailmanpolitiikan kriittiseen tutkimukseen*. Tampere: Suomen rauhan tutkimusyhdistys ry.

Pilger, John (1992) *A Secret Country*. London: Vintage.

Pilger, John (2002) *The New Rulers of the World*. London: Verso

Shapiro, Michael J. (1997) *Narrating the Nation, unwelcoming the stranger: Anti-immigration policy in contemporary America*. *Alternatives*. (1997) Vol. 22, No. 1. s.1-34.

Smith, Gary; Dave Cox & Scott Burchill (1996) *Australia in the World – An Introduction to Australian Foreign Policy*. Melbourne: Oxford University Press.

Suoninen, Eero (1993) *Kielen käytön vaihtelevuuden analysoiminen*. Teoksessa Jokinen, Arja; Kirsi Juhila & Eero Suoninen: *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

”Surge in British, skilled migrants” Uutinen. *The Australian* 22.11.2004.

Turner, Graeme (1986) *National Fictions – Literature, film and the construction of Australian narrative*. Sydney: Allen & Unwin Australia Pty Ltd.

Yule, David (1985) *The study of language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Zappalà, Gianni (2001) *Political Representation*. Teoksessa Jupp, James (toim.): *The Australian People – An Encyclopedia of the Nation, Its People and Their Origins*. Cambridge: Cambridge University Press.